

mefkûre

İTÜ DİRİLİŞ VE MEDENİYET KULÜBÜ

SAYI 02/GÜZ 2019

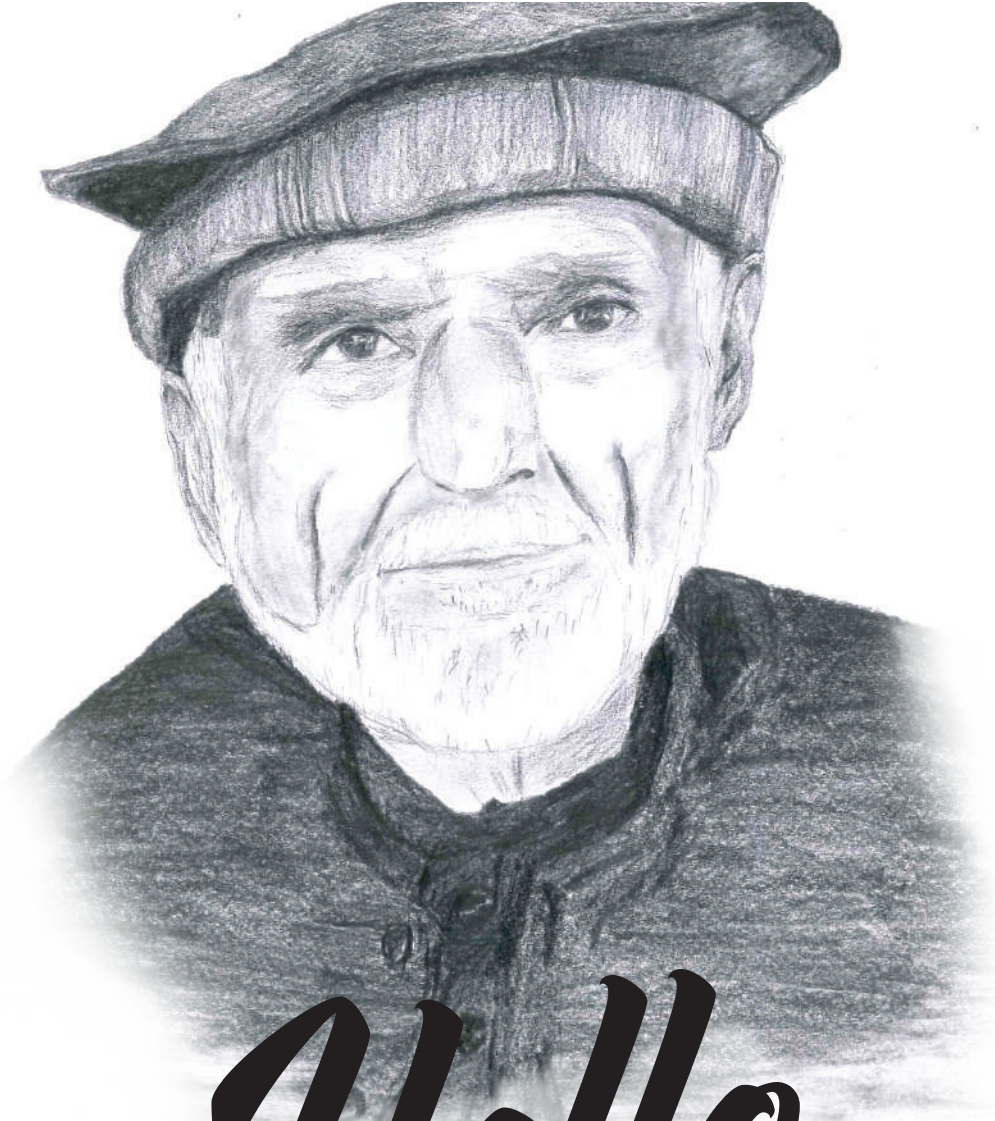

Sanat,
sanatkâriyle
sanattır

Müzik
Listeniz

Hello
brother

15 Mart 2019 Cuma günü, Yeni Zelenda'nın Christchurch şehrinde, al-Noor Camisi'ni inşa eden 71 yaşındaki Afgan asıllı Davud Nabi, camiinin girişinde Teröristi "Merhaba Kardeşim" diyerek karşılamıştı.

mefkûre

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi

Edebiyat Dergisi
Sayı 2 - Güz 2019

© dirilismefkure

İmtiyaz Sahibi

Diriliş ve Medeniyet Kulübü

Genel Yayın Yönetmeni

Zeynep Nur Akyazıcı
Salih Özyayla

Editör

Nur Döğer
Oğuzhan İşbakan

Kapak Resmi

Zeynep Nur Akyazıcı

İllüstrasyonlar

Zeynep Nur Akyazıcı
Ebrar Coşar
Rümeysa Cambaz
Kevser Nurgül Bayat
Hatice Melike Özbek
Feride Sonverdi
Sümeyye Görmüş
Esmâ Karagülmez
Rümeysa Çiçek

İletişim

dirilismedeniyet@gmail.com

Yayın Türü

Yerel, Süreli Yayın

Tasarım

Melike Köprülü

Baskı

© Her Hakkı Saklıdır.
Bu dergide yer alan yazı,
makale, fotoğraf ve
illüstrasyonlar elektronik
ortamlar da dahil
olmak üzere yazılı izin
olmaksızın kullanılamaz.

SÂNİ-İ ALEM	4
NOKTA	6
KUTSAL BİLGELİK "AYASOFYA"	8
ALLAH SEVGİSİ ÜZERİNE İSLAM DA SANAT ANLAYIŞI VE CAMİİ	10
YÜCE SANAT	12
MEYUS	13
KIZIL VAKA	15
WHATSAPP NEDEN ÜCRETSİZ?	16
İSLAM'IN DİRİLİŞİ VERSUS UZAY SAVAŞLARI	19
UÇURTMA AVCISI	23
BU SABAH	25
BAB'AZİZ RUHUNU TEFEKKÜR EDEN PRENS	26
YENİDEN OLMAK	28
YARIM KALAN BİR GAYRET	30
BİŞNEV YADA DİNLE	33
BİR İMKAN BİÇİMİ	35
ONDAN O'NA GEÇİŞ	37
SON'A SELAMIMIZI BAHARDA VERMİŞTİK	43
CEHALET	44
FARKINDALIK	47
LİSAN MES'ELESİNE DÂİR BİR BAKIŞ	49
VERİN KALEMİ ELİME	51
MEDENİYET KÖŞESİ	52
ZULÜM VE UMUT	54
BİR DEDE EFENDİ GEÇMİŞ İSTANBUL'DAN...	56
NELER YAPTIK	58

SÂNİ-İ ALEM

İslam ve sanat kavramlarını yan yana getirmeye zorlanan insanların bu başlığı okumakta bir hayli güçlük çekeceğine inansam da bu yazdıklarımı okuduktan sonra aslında ne kadar bağlantılı kavramlar olduğunu göreceklelerinden eminim. O halde; hayatımızın her alanında iç içe olduğumuz bu sanatın İslam ile ilişkisini açıklamaya çalışalım.

Sanat kavramı insandan insana değişir. Basit bir sorunun bile farklı farklı cevapları olduğu gibi çok kapsamlı olan sanat; insanların yaşayışlarına, buldukları coğrafi bölgelere, dinlerine göre farklı tanımları içinde barındırır. Canlı ve içi o kadar geniştir ki yeni oluşumları hemen alır ve yaşatmaya başlar.

İslam'da çok özel bir yere sahiptir sanat. İnsanın etrafına bakıp bu muhteşem sanatın bir sanatkâra ihtiyacı olduğunu düşünmesi, Allah'ın varlığını, birliğini ve kudretini görmesi Allah'ın sanatının bir sonucudur. Allah'ı arayan ruhun ilahi güzellik karşısında duyduğu hayranlığı başka ne açıklayabilir ki?

Sanat Allah için kullanıldığında güzel ve faydalı bir işe dönüşür. Resim, şiir, mimari, musiki, hat gibi birçok sanatın İslamda kullanımı oldukça büyüktür ve bizleri Allah'a yakınlaştırmakta çok etkilidir. Gönlümüzün coşkunlukla söylediği Tekbir ve Salâtlar... Mimar Sinan ve onun gibi olan daha nice mimarların yapmış olduğu Sultan Ahmet,

Süleymaniye gibi camiler...Mevlana, Yunus Emre ve daha nicelerinin gönlünden kopup gelen o Allah sevgisinin en üst mertebelerindeki şiirler... Bizi secdeye, dualara, kalplerimizdeki o inancı kuvvetlendirmeye davet etmiyor mu? Bunların hepsini de sanatla yapmıyorlar mı? Ama bazı insanlar İslam'ın sanatla bu kadar güzel uyum içerisinde olduğunu görmeyip yasaklarına takılarak hemen geri adım atmaya ve yanlış yerlerden bakmaya başlıyorlar. Mesela bir heykel sanatının yeri olmamasının nedenini İslamın sanata karşı olduğu olarak görülüyor. İslamiyetten öncesi, sonrası ve günümüzde de bazı insanlar heykelleri ilah olarak görüp putlaştırmış ve tapmıştır. Kendi elleriyle yaptıklarını tanrı olarak kabul etmişlerdir. Hiçbir şey yapamayan ve başkaları tarafından oluşturulan bir şey nasıl bir yaratıcı olabilir ki? Bu yüzden İslam'ın yasakladığı sanat değil 'put'tur. Yasaklamalar sanatı köreltmemiş aksine gerçek sanatın gelişmesine neden olmuştur.

İslamdaki sanatı ve Allah'ın sanatını gördüğümüz vakit tefekküre geçiyor gönlümüz. O kadar da büyük şeylere gerek yoktur bazen bu sanat için. Bunu özenle yaratılmış evrenin içinde bulunan uzaydaki milyonlarca galaksilerden biri olan Samanyolu Galaksisi'ndeki Güneş Sistemi'nin içinde yer alan gezegenlerden biri olan dünyadaki milyonlarca canlının içinden biri olan sen bir kuşa baktığında da bunu görebilirsin.

■ (NOKTA)

Boşluk, İslam sanatı geleneğinde yaratıcının sembolüdür. Bütün “şeylerin” aslında yaratılmış olmaları gereği mutlak anlamda gerçek ve doğru olan yaratıcıyı ifade etmeleri mümkün değildir. Hem her yerde olan hem de bütün maddi varlıkların ötesinde olan Allah’ın ifadesi ancak “boşluk” ile mümkün olur. Yüksek tavanlı camiler ve musiki eserlerindeki sadelik ve sessizlik kullanımları bize maddenin getirdiği sıkıntıyı bir nebze unutturur ve yaratana baş başa kalmanın ferahlığını içimizde hissettirir.

İnsanlık tarihinde bilebildiğimiz ilk sanat denemeleri mağara duvarlarına çizilmiş insan ve hayvan figürleridir. Daha sonraları alet yapıcı insanlar aletlerin üzerine çeşitli anlamlara gelebilecek desenler ve semboller ilaştırdılar. Eski Mezopotamya Medeniyetlerine gelindiğinde ise ibadethaneler, heykeller, çömlekler yapılmaya başlandı. Çin ve Mısır Medeniyetleri sanatı kendi kültürleri ve medeniyetlerine uygun bir şekilde ilerlettiler. Yunanlılarla birlikte şiir, heykel, resim ve bunun gibi sanatlarda gelişmeler yaşandı. Helenistik döneme gelindiğinde ise büyük bir imparatorluk kültürü oluştu. Daha büyük yapılar oluşturabilmek için mimari sanatı ilerledi, heykel sanatı, taş ve mermer işlemeciliği gelişti. Orta Çağ’da Hristiyanlık ve İslam yükseldi. Haliyle bu iki büyük dinin oluşturduğu toplumlar da farklı sanatlar ürettiler. Günümüzde de birçok farklı karşı sanat olsa da kabaca sanat adına modern dönemleri yaşadığımızı söyleyebiliriz. Bu yazıda daha çok klasik dönemden modern döneme geçişi inceleyeceğimiz için klasik dönemi biraz detaylandırarak başlayalım. Önce Klasik dönemlerdeki sanatçı profiline bakalım. Karşımıza bağımlı bir sanatçı profili çıkar. Mesela 15. yüzyılda Batı’da bir sanatçıysanız

karşınızda 3 seçenek vardır: Saray, kilise ve soylular. Kral’ın sarayında aceleyle beste yapan bir bestekâr, kilise duvarlarını İsa resimleriyle süsleyen bir ressam veya kolları altına girmek istediğiniz bir soyluya övgüler dizen bir şair olabilirsiniz. Aynı zamanda finansal açıdan bağımsız olamayacağınız gibi ortaya koyduğunuz sanatta da bağımsız olamazdınız. Mesela Leonardo da Vinci “Kayalıktaki Meryem (1483)” tablosunu Milano Meryem Ana Cemiyetinin siparişi üzerine yapmıştı. Aynı şeyler Doğu’da da geçerlidir. Sultan’ın sarayında ahşap sanatlarıyla uğraşan bir sanatçı, caminin duvarlarını kaplayan bir çini ustası veya dergâhta bir neyzen olabilirsiniz. Yani gerçekten sadece bir sanatçı olarak hayatınızı sürdürmek istiyorsanız bu mümkün değildi. Fakat 18. yüzyılda Batı’da birçok alanda olduğu gibi sanat alanında da ortaya çıkan gelişmeler büyük bir değişim getirmek üzereydi. Matbaanın bulunması, açılan özel konser salonları, müzeler ve tablo satış müzayedeleri sanatçılara büyük imkânlar sağlıyordu. Önceden özel tablo siparişi veren soylular artık müzayedelere gidip sanatçıların tablolarını satın almak için yarışıyorlardı. **Önceden yeterli okuyucu kitlesine ulaşamayan, krala veya bir soyluya başvuran yazarlar, yavaş yavaş matbaa ile birlikte kendi yağlarında kavrumaya başlıyorlardı. Özel konser salonları da haliyle müzisyenleri bağımsızlaştırıyordu... Önceden soylular veya kilise için sanat ürünü ortaya koyan sanatçılar, artık piyasada satılması için “üretmeye” başladılar. Modern sanat dediğimiz şey de işte tam da burada oluşmaya başladı.**

Şimdi biraz da klasik dönemlerdeki sanat düşüncesini inceleyelim. Sanat dediğimiz şey kabaca fayda

ile güzelliğin veya teknik ile hayal gücünün aynı potada eritilmesiyle oluşturulan şeydi. Tabii fayda ve güzellik algısı toplumlara bağlı olarak değişebilir. Şunu söylemek gerekir ki sanat, toplumların dillerinden, yaşadıkları coğrafyalarından, siyasetlerinden, süregelen geleneklerinden etkilendiği gibi kabul ettikleri dinlerden de etkilenir. Özellikle din, sanata bir istikamet çizer. İslam ve Hristiyan sanatında da durum apaçık böyledir. Yukarıda fayda dediğimiz şey aslında burada dine dönüşür. Mesela İslam sanatında gaye Allah'ı, zamandan ve mekândan bağımsız olanı, biz insanların dünyasında anlamaya ve anlatmaya çalışmaktır, onu zikretmektir. Batı'da modern öncesi tablolara baktığınızda İncil'den ilhamını almayan tablolar pek azdır. Doğu'da da "naat" olarak adlandırılan sadece Peygamberimize yazılmış şiirlerden oluşan bir tür vardır. Ayrıca din etkilenmelerle olabileceği gibi yasaklarla da sanata istikamet çizer. Mesela Klasik Batı Müziği'nde şeytan aralığı da denilen "tritone"ların kullanılması yasaklanmıştır. Aynı şekilde İslam sanatındaki suret tartışmaları sebebiyle resim o alanda gelişim göstermemiştir.

Bunlardan şunu anlayabiliriz, o zamanki sanatlara tarihsel bir dönem olarak bakmaktansa daha çok dinlerin maneviyatlarından beslenen sanatlar olarak bakabiliriz. Durum böyleyken yukarıda da bahsettiğimiz gibi 18.yüzyılda Batı'da yaşanan bazı gelişmeler sanatçıyı bağımsızlaştırdı. Tabii aynı zamanda sanatçılar bağımsızlaşırken düşünce de yavaş yavaş kilisenin, dolayısıyla dinin tekelinden çıkmaya başlıyordu. Böylece modernleşmenin güdümünde sanata bakış değişiyor ve din-den bağımsızlaşıyordu. Sonuçta sanat kendisi için müstakil bir yere sahip oldu. Artık sanat ne krallar için ne kilise için ne de soylular için yapılmak zorunda değildi. Batı'da sanatın s'si büyük yazılmıyordu.

Sanatın s'si büyük yazılmıyordu derken bunu tam anlamıyla söyledim. Burada anlamamız gereken şu; sanat dediğimiz, eskiden fayda ve güzelliğin birleşiminden oluşan bir şeydi. Ama artık bu iki kavramın yerine tek bir kavram kullanılmaya başlandı: "Estetik". Bu kavram faydayı sanattan ayrı tutarken güzel kavramını da iletmemekteydi. Sanat artık faydayı bir kenara bıraktığına göre kendi kendinin sebebi ve amacı olan yeni bir "Sanat" oluşabilirdi. Modern sanat düşüncesi işte böyle oluştu. Önceden sanat dediğimizde çömlekçi, ressam,

yorgancı, neyzen, ayakkabı boyacısı gibi birçok şey anlaşılabilirken artık modern sanat sadece "güzel sanatlar" adını verdiği sanatlara sanat adını veriyordu. Eskiden sanat/zanaat diye bir ayrım olmadığı için bu alanların hepsine sanat deniyordu. Ama fayda faktörünün ortadan kalkması ile bu ayrıma gidildi. Sanatın gayesi ve sanat düşüncesi değişiyordu. **"Moritz, Tanrı sevgisi söylemini sanat sevgisine taşıyordu; Schiller ise güzel sanatları vücut bulmuş Tanrı koltuğuna oturttuk ona kurtarıcılık gücü veriyordu."** diyor Larry Shiner (Sanatın İcadı 2001, 216). Aslında modern sanat ile klasik sanatların farkı buradadır.

Yazımda kısaca klasikten moderne sanatın Batı'daki serüvenini anlatmaya çalıştım. Klasik dönemde Hristiyan sanatı ile İslam Sanatı çeşitli benzerlikler gösterirken Modern döneme gelindiğinde başka başka sanatlardan söz etmek zorlaşmaya başladı. Çünkü 19. Yüzyıldan itibaren herkes modern olmaya çalıştı. Bundan bizim gibi Batılı olmayan devletler de nasibini aldı, haliyle sanat da. Bu yüzden sanatımızı anlayabilmek ve inşa etmek için modern sanatı iyi öğrenmeliyiz. İslam sanatı yüzyıllar boyunca bu topraklarda icra edildi. Fakat modern dönemde yaşayan biz Müslümanlar için ne yazık ki yetersiz kalıyor. Modern sanat da farklı topraklarda yükseldiği için bizimle birçok yönden uyuşmıyor. Haliyle bize de yepyeni paradigmalara, yepyeni sistemler oluşturmak düşüyor. Bunu da klasik ve modern çok iyi anlayarak yapabiliriz.

Yazımı bitirirken şunu hatırlatmak isterim ki hiçbir sanat ezeli, ebedi ve evrensel değildir. Modern dönem de elbet bitecek yerini başka bir sisteme bırakacak. Bizler bu durumun farkında olarak sanata böyle bakmalıyız. Bâ harfinin altındaki noktayı hiç kaybetmemek dileğiyle...

"Kur'an-ı Kerim'in tüm esrarı Fâtiha'dadır; Fâtiha'nın tüm esrarı Besmelededir; Bismelinin tüm esrarı bâ harfindedir; bâ harfinin tüm esrarı da onun altındaki noktadadır. Bâ harfinin altındaki nokta benim."
Hz. Ali (r.a.)

KUTSAL BİLGELİK “AYASOFYA”

Dünya mimarlık tarihinin günümüze kadar ayakta kalmış en önemli anıtları arasında yer alan Ayasofya; mimarisi, ihtişamı, büyüklüğü ve işlevselliği yönünden sanat dünyası açısından önemli bir yer teşkil etmektedir.

Yapıldığı dönemde görkemiyle herkesi hayrete düşüren yapı, ancak ilahi güçlerin desteğiyle meydana gelebileceği inancını doğurmuş, böylece Orta Çağ mistisizminin (gizemcilik) de bir sembolü olmuştur.

Orijinal adı Hagia Sofia olan Ayasofya; ilk dönemlerinde, Bizans halkı tarafından “Büyük Kilise” (Megale Ekklesia), 1453 yılında Türklerin İstanbul’u fethetmesinin ardından ise Ayasofya olarak anılmaya başladı. “Aya” sözcüğü “kutsal, azize”, “sofya” sözcüğü ise Eski Yunancada “bilgelik” anlamındaki “sophos” sözcüğünden gelir. Dolayısıyla “Ayasofya” adı “kutsal bilgelik” ya da “ilahi bilgelik” anlamına gelmekte olup Ortodoks mezhebinde Tanrı’nın üç niteliğinden biri sayılır.

Ayasofya Doğu Roma İmparatorluğu’nun İstanbul’da yapmış olduğu en büyük kilise olup aynı yerde üç kez inşa edilmiştir. Günümüz Ayasofya’sı İmparator Justinianos tarafından dönemin

iki önemli mimarı olan Miletos’lu (Milet) İsidoros ile Tralles’li (Aydın) Anthemios’a yaptırılmıştır. Tarihçi Prokopios’un aktardığına göre, 532 yılında başlayan inşaa, 5 yıl gibi kısa bir sürede tamamlanmış ve kilise 537 yılında törenle ibadete açılmıştır.

Üçüncü Ayasofya’nın mimarisindeki yenilik geleneksel bazilikal plan ile merkezi kubbeli planın bir araya getirilmesidir. İmparator Justinianos Ayasofya’nın daha görkemli ve gösterişli olması için, maiyetindeki tüm eyaletlere haber göndererek, en güzel mimari parçaların Ayasofya’da kullanılması için toplatılmasını emretmiştir. Bu yapıda kullanılan sütun ve mermerler; Apandros, Ephesos, Baalbek, Tarsus gibi Anadolu ve Suriye’deki antik şehir kalıntılarından getirilmiştir. Yapıda 40 tanesi alt galeride, 64 tanesi ise üst galeride olmak üzere toplam 104 adet sütun bulunmaktadır. Ayasofya’nın mermer kaplı duvarları dışındaki tüm yüzeyler birbirinden güzel mozaiklerle süslenmiştir. Mozaiklerin yapımında altın, gümüş, cam, pişmiş toprak ve renkli taşlardan oluşan malzemeler kullanılmıştır.

Ayasofya, Fatih Sultan Mehmed’in 1453’te İstanbul’u fethetmesiyle camiye çevrilmiştir. Fetih’ten hemen sonra yapı güçlendirilerek en iyi şekilde korunmuş ve Osmanlı Dönemi ilaveleri ile birlikte

camii olarak varlığını sürdürmüştür. Yapıldığı tarihten itibaren çeşitli depremlerden zarar gören yapıya, hem Doğu Roma, hem de Osmanlı Döneminde destek amacıyla payandalar (ahşap ya da betondan olan dayanak) yapılmıştır. Mimar Sinan tarafından yapılan minareler ise aynı zamanda yapıda destekleyici payanda işlevi görmektedir. Ayasofya'da, Sultan Abdülmecid Dönemi'nde Hattat Kadıasker Mustafa İzzet Efendi tarafından yazılan 7.5 m. çapındaki 8 adet hat levhası ana mekânın duvarlarına yerleştirilmiştir. "Allah, Hz. Muhammed, Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin" yazılı bu levhalar İslam Alemi'nin en büyük hat levhaları olarak bilinmektedir. Bu levhalar, Ayasofya 1935'te müzeye çevrilince söküldü ancak çok büyük olduğu için kapıdan çıkarılamadı. Çünkü çıkarılamaması diye caminin içinde yapılmışlardı.

Ayasofya Mustafa Kemal Atatürk'ün emri ve Bakanlar Kurulu kararı ile müzeye çevrilmiş ve 1 Şubat 1935'de müze olarak, yerli ve yabancı ziyaretçilere açılmıştır.

BONUS: Sırlarla Dolu Ayasofya

İhtişamı ve tarihinin yanı sıra gizemliliğiyle de öne çıkan Ayasofya hem yapısıyla hem de figürleriyle hakkında birçok rivayet ve çözülemeyen sırlar barındırıyor. Bunlardan bazılarını açıklayalım:

1. Dilek Sütunu ya da Terler Direk:

Bir efsaneye göre sütundaki ıslaklığın Meryem'in gözyaşları olduğu söylenmektedir. Bir gün Meryem Ana'ya, Hz. İsa'nın yakalandığını ve kendisine işkence edildiğini söylemişler. Hz. Meryem, onun işkence görmesine dayanamamış ve gözyaşlarına boğulmuş, gözyaşı damlalarından biri yaslandığı bu sütunu kezzap gibi eritmiş. Ayasofya yapılırken de kilisenin kutsanması için imparator bu sütunu Meryem Ana'nın evinden getirerek Ayasofya'ya diktirmiş. Bu nedenle taş kutsal olarak görülüyor. Herhangi bir dileği olanlar bu sütundaki Meryem Ana'nın gözyaşıyla oluşan deliğe parmaklarını sokup çeviriyor ve dilek diliyor. Osmanlı Dönemi'nde, Ayasofya camiiye çevrildiğinde Fatih Sultan Mehmed ilk cuma namazını kılmak için imamlığa geçtiğinde ilk iki tekbirde namazı bozmuş, üçüncüde tekbir getirmiş ve ilk cuma namazını kıldırabilmiş. Bunun nedenini merak eden ahali sorunca Fatih Sultan Mehmet: "İstedim ki namaz sırasında bana ve bütün cemaate Kabe görünsün! Bu niyetle birinci ve ikinci tekbirlerde Kabe görünmeyince namazı bozdum, ancak üçüncü tekbirde gözleri-

min önüne geldi" demiş. Cemaat bunun sebebinin Akşemsettin'e sorduğunda o şunları söylemiş: "Hz. Hızır saf tutmak için gelirken Terler Direk'e parmağını soktu ve Ayasofya'nın yönünü kibleye doğru çevirdi. Ondan sonra da namaza durdu. Böylece padişah üçüncü kez tekbir getirdikten sonra Kabe'yi tam karşısında gördü."

2. Sütunlarını devler getirdi:

Süleyman Peygamberin emriyle devler, periler, insanlar, cinler yüce bir saray yapılması için Elbürz ve Kaf Dağları'ndan çeşit çeşit ve renkli mermer sütunlar keser. Ayasofya'nın sütunları da bunlarla yapılır. Devlerden biri de 'izim kalsın' diye mermere vurur. Orada elinin izi kalır. O iz hâlâ mermerde durur.

3. Kapıları tılsımlı:

Ayasofya'nın toplam 361 kapısı bulunur. Bunların 101'i büyüktür ve tılsımlıdır. Bunlar ne zaman sayılsa fazladan bir kapı ortaya çıkar.

4. Tavadan sıçrayan balıklar:

Ayasofya'da İmparator Kapısı'nın önünde bir balık figürü var. Söylenceye göre Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'u kuşattığı sırada Ayasofya'daki papazlar bu kapının yanında balık kızartıyormuş. Tavada kızaran balıklar, İstanbul'un fethedileceğini anlayınca isyan etmiş ve kızgın yağın içerisinden fırlayıp taş kesilmiş.

ALLAH SEVGİSİ ÜZERİNE İSLAM'DA SANAT ANLAYIŞI VE CAMİİ

İslam'da Allah sevgisi manevi hayatın temeli olan ilahi bir duygudur. Bu temele dayanan ibadet İslam'ın en önemli ve sarsılmaz direğidir. İbade-tin çekirdeği de mü'minin miracı olan namazdır. Peygamber Efendimiz Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem cemaatle kılınan namazın tek başına kılınan namazdan yirmi yedi kat daha faziletli olduğunu bildirmiştir. "Cemaat" topluluk demektir. "Câmi" terimi ise cemaatleri bir araya getiren mescid anlamındaki "el-mescidü'l-câmi"den gelmektedir. Camiler, İslam'ın en güzel mimari eserleri arasın-da gelir. İslam ve sanatın birbirleri ile ahengi de burada ortaya çıkar. Bu uyum sanatın güzel olanın simgesi olması, İslam'ın ise güzel olanda vuku bulması ile kendini göstermiştir çünkü sanat göz ile bakınca gönül ile görüleni güzel olarak niteler. İslam dini ise görebilenin akıl olduğunu ve bu aklın da ancak gönül gözü ile görebileceğini öğretir. İşte tüm bu tamamlayıcı özellikleri ile İslam ve sanat yaradılışın beden bulması için ilahi düzenin zaruri kıldığı, reddedilemez bir ilişki içerisindedirler. Sanatın bir dalı olan mimari ise bu ahengin ışığında İslam dininin yansımalarına en net biçimde yer verebilme özelliğine sahiptir. İmam-ı Gazali hazretleri: "Sevgi, gönlün zevk aldığı şeye meyletmesi demektir." der. İslam dininde sevgilerin en yücesi olan Allah sevgisi de Müslümanların

İslam'ın her unsurunu bu sevgiden gelen duygu ve güzellikle yansıtmasına vesile olmaktadır. Bu yansımaların en güzel örnekleri yine mimari ile hayat bulur. İslam mimarisinin ilk örneklerinden biri Hz.Muhammed (s.a.v) tarafından Medine'de devesinin ilk çöktüğü yere yaptırılan Mescid-i Nebevidir. Bu mescit çok yönlü olarak tasarlanmış bir yapıdır. Mescidin "Suffe" adı verilen bölümünde evsizlerin barınma ihtiyacı giderilir, ilim öğrenmek isteyen insanların öğrenimi sağlanırdı. Tüm bunlara ek olarak Mescid-i Nebevi'nin çeşitli ihtiyaçları karşılamak amacıyla inşa edilmiş bölümleri, günümüz camiilerindeki minber gibi yapıların ilk örneklerini de oluşturur.

Filistin'in başkenti Kudüs'de inşa edilen Mescid-i Aksa ise İslam'ın kilit taşlarından biri olma konumundadır. Davud (a.s) tarafından yapılmaya başlanmış Süleyman (a.s) tarafından tamamlanmıştır. Ayrıca Peygamberimiz (s.a.v)'in de miraca buradan yükselmesi Mescid-i Aksa'nın önemini bir kez daha hatırlatır. 144 dönümlük Mescid-i Aksa arazisinde Hz.Ömer 'in (r.a) Kudüs'ü fet-hettikten sonra yaptırdığı mescite ise Kubbetü's-Sahra ismi verildi. Kubbetü's-Sahra'nın yapımında görev alan işçilere ücretleri altın olarak ödendiğinde onlar bu kutlu mescidin yapımında

emeklerinin geçmesinden onur duydular. Gönderilen altınları kabul edemeyeceklerini, geri göndermenin de uygun olmayacağını düşünerek altınları eritip Kubbetü's-Sahra'nın bugünkü altın kubbesine son halini verdiler. Müslümanların bu tutumu Mescid-i Aksa'nın İslam için değerini anlatmada canlı bir örnektir.

İslam'ın geniş coğrafyalara yayılması ve yeni milletlerin İslam'ı kabul etmesinin ardından cami mimarisinde daha farklı gelişmeler yaşanmıştır. İran, Anadolu, Afrika ve Endülüs'te gelişen cami mimarisi Osmanlılar'da Mimar Sinan'ın sanat anlayışıyla zirveye ulaşmıştır. Mimar Sinan, İslam dininin verdiği takva hali, sorumluluk bilinci ve elitist tavrı reddetme anlayışı ile her gönüle girebilme, her akıl ile algılanabilmeyi sanatının her ayrıntısına yansıtıyordu. Güzel olanın yalnızca bir kesime değil her yaratılana hissettirilmesi bilinceydi. İşte bu anlayış ile erken yaştan itibaren bir çok yapıya şekil vermiştir. Bunlardan biri ise Mihrimah Sultan Camii'dir.

Farsça kökenden gelen Mihr-i Mah, "Ay ve Güneş" demektir. Biri Üsküdar 'da bulunan ve İskele Camii olarak da anılan Mihrimah Sultan Camii'nin iki minaresi arasında Beyazıt Kulesi'nden bakarak güneşin doğuşunun izlenebileceği ve aynı kuleden Edirnekapı'da bulunan Edirne Kapı Mihrimah Külliyesi'ne bakılınca ise ayın izlenebileceği söylenmektedir.

Yine Mimar Sinan tarafından yaptırılan ve kendisinin kalfalık eseri olarak nitelendirdiği Süleymaniye Camii de ince bir sanat ve mimarı izler taşımaktadır. Mimar Sinan bu eserini Osmanlı'nın en ihtişamlı dönemlerinde hayata geçirmişti ancak o dönemde elektrik olmadığı için camii içinin aydınlanmasını 275 kandil ve mihrabın iki yanına koydurduğu büyükçe mumlar ile sağladı. Bu kandil ve mumlardan çıkan isin zamanla kubbeyi karartarak zarar vermesini önlemek için bir oda yaptırdı. Ve camiiin kubbesine

yakın bölümlerden iki delik açarak çıkan isin camiye hiç zarar vermeden bir 'İs Odası'nda toplanmasını sağladı. Kurduğu özel nemlendirme sistemi ile isler odanın duvarına yapışmış, daha sonra bu isler kazınarak çıkarılmış ve mürekkep yapımında kullanılmıştır. Elde edilen mürekkep

kutsal topraklara gönderilmiş ve bu mürekkeple nice Kuran-ı Kerimler, hat levhaları ve dualar yazılmıştır. İslam dini tüm bu ince düşüncüler ile birlikte mahlukatın sanatlı yaratılışına dikkat çekerek "Sanatlı bir eser sanatkarı icab eder." sözüne de dayanak oluşturur. Bu sözden yola çıkarak her sanatlı imarın sanatkar bir mimarı olmalıdır deriz. Mimar Koca Sinan da dinimizin bizlere bahsettiği güzel bakmak ve güzel görmek ile şuurlanmakla, Allah'a olan sevgisini sanat ile somutlaştırmakla kalmamış yapılan her işte ötesini de akıl etme ve sorumluluk bilincine örnek oluşturacak eserler de vermiştir. Bunlardan biri de Şehzadebaşı Camii'dir.

Bu camii 90'lı yıllarda restore edilirken kemerdeki bazı taşların çürüdüğü gözlemlenmiştir. Restorasyon çalışmasında görev alan inşaat mühendislerinin ise kemer imarıyla ilgili pratikleri yoktur. Kemerin yenilenmesine kilit taşından başlanır. Kilit taşının ardında cam bir şişede Osmanlıca bir yazı bulurlar. Günümüz Türkçesine çevrilen yazıda Mimar Sinan bu kemerin taşlarının 400 yıl dayanacağını sonrasında çürüyeceğini, inşaat teknikleri değişeceğinden dolayı o günkü tekniklerle nasıl yapılacağını bilinemeyebileceğini yazmıştır. Mektubunda yenilemenin nasıl yapılması gerektiğini, kemer yapımında kullanılan taşları Anadolu'nun hangi bölgelerinden getirdiklerini de yazmıştır. Böylesine bir sorumluluk bilinci ve işlediği sanatın bu inceliği hiç şüphesiz onun İslam dinine ve Yüce Allah'a olan sevgisinin bir göstergesidir. Bu bilinç, incelik ve sevgi ancak İslam'ın yer ettiği bir yürekte taşınmaktadır.

YÜCE SANAT

Stresli geçen, sizi zihnen ve bedenen oldukça yoran bir günün sonuna doğru Taşkişla'nın çatı katında dışa doğru açılan bir kapıyla gözlerinizin gökyüzüne takıldığını, hayatınızda daha önce hiç şahit olmadığınız, olduysanız da gerçek anlamda farkına varamadığınız bir güzelliğin dünyadaki en büyük tuvalde sergileniyor olduğunu hayal edin. Öyle bir güzellik ki gözünüze takıldığı ilk andan itibaren sizi kendine çeken, süresinin kıstıtlı olduğunu bildiğinizden gözlerinizi ayıramadığınız, her anına, en ufak bir değişimine dahi şahit olmak istediğiniz bir güzellik, bir ahenk.. İşte 24 Aralık 2018 günü bu güzelliğe şahit olduğum özel bir gündü benim için. Hayatımda ilk defa en Yüce Sanat'ın ruhuma nasıl işlediğini, sıkıntılı bir anıma nasıl bir ilaç gibi geldiğini, beni dünyalık düşüncelerden nasıl uzaklaştırabildiğini, kendine nasıl çekip büyüleyebildiğini fark ettim. Beni yaratanın beni ne kadar iyi tanıdığını, bana neyin nasıl iyi geleceğini bildiğine hayret ederek verdiği bu güzel nimete karşılık şükrettim.

Demek ki dedim sanatın asıl çekici yanı bu olsa gerek: şaşırtmak, kendine çekmek ve farkındalık oluşturmak, görülenin, işitilenin daha derinlerine inmeye teşvik etmek.

Sanatı eyleme dökerken belki de bu Yüce Sanat'a olan içten hayranlığımızı dile getiriyoruz farkında olmasak da. Somut olan da soyut olan da bize O'nu hatırlatıyor, O'nun yarattıkları aracılığıyla O'nu arıyor, O'na ulaşıyoruz. Bu Yüce Sanat kimi zaman kendini birinci elden, kendi tuvalinde gösteriyor kimi zamansa dolaylı yoldan O'na ulaşmamızı, O'nu görmemizi bekliyor. Yararılandan Yaratan'a vardiıyor bizi. Düşünceler, çizgiler, kelimeler, notalar.. Bunların nasıl o kadar yerinde, nasıl öyle bir ahenk içinde bir araya gelebildiğine hayret ederken Yaratan'ı övüyoruz belki de içten içe. Yine her yol bizi asıl olana, asılıımız olması gerekene, o Yüce Sanat'ın sahibine götürüyor. Elhamdülillah.

MEYUS

Herhangi bir yer..
Tüm üzüntülerimin
Ve umutsuzluklarımın biteceği
Mutluluğumun başlayacağı
Herhangi bir yer..

Senden uzakta olmak
Benim seçimim olamazdı
Çünkü daha önce de yaşamıştım
Bu acı veren tecrübeyi.

Bir şeylere uymuş olmalıyım.
Belki de bir rüzgâr savurdu beni
Hani sonbahar sonundaki
Sert ve soğuk haliyle
Bizi kışa hazırlayan..
Ellerimi bırakmasaydın
Savrulmazdın.
Der misin bana?

Hissediyorum.
Biraz zorlasa da beni
Hâlâ nefes alabiliyorum.
Bu benim en büyük umudum.
Sana dönebilmem
Ve seni bulabilmem için.

Nerede olduğunu biliyorum.
Bazen orada değilmişsin gibi davransam da
Bana kızma olur mu?
Beni sevene kadar
Toprağın beni almasına izin verme.

Herhangi bir yer..
Yalnız olmadığım
Beni seven birinin olduğunu bildiğim
Herhangi bir yer..

"Hiç kimse kendisi için gizlenen müjde ve mutluluğu bilmez."

(Secde Suresi 17. Ayet)

KIZIL VAKA

İşte şu karşı

Ovada..

Sarı samanların başaklarını tam da büktüğü bir sırada

Yüreklerde

Koptu bir fırtına

Savurdu saçtı, yemenili kızların saçının örgüsüne dek hepsini açtı, başı yerde delikanlılar ilk başta kaçtı

Karıştı tüm bir ahalinin

Tırpanı, nacağı, kabı kacağı

Kara diyarlardan kara bir yel esti

Hak yolunun önünü geldi kesti

Omuzlarda taşınan davada kırıldı testi

Gayri ar yoktu namus yoktu her şey serbestti

Belki Haktan imtihan belki halk bunu hak etti

Öyle veya böyle bir curcuna kalpleri sardı zapt etti

İlk zaman dıştan gelişiyse, yıkışıyla geçişiyse sevilmedi

İlim ehlince korkulası korunulası illetti, hatta soytarılıktı, cahillere has başıbozuk komedi

Vakit geçti sapa sardı genci yaşlıyı, bir heves bir taklit bir özenti

Gel zaman git zaman.. bulanıklaştı suyu, çamurlaştı koskoca liman

Kokuştı civarı, balçıklandı cidarı, bastı tüm bir yanını tahtakuruları

Hastalandı derde düştü birçokları, boş bulunca nemalandı kocakarı

Fırsat bu fırsat ters düz edip gerçeği, göz boyayıp cebe atmalı karı

İptidaları çekemedi dergâh ehli alimleri, işleri bölündü kaldı yarı

Amma pes etmedi saldı yandaşlarını dört koldan sonraları

Gece gündüz herkesten çok çalıştı, elbet geldi başarı

Yükseldikçe yükseldi, elde etti büyük makamları

Akbabalar dolandılar hep leşlere sulandılar

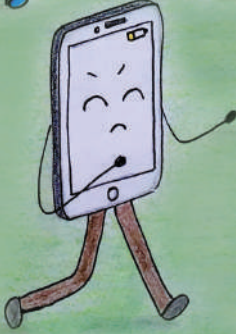
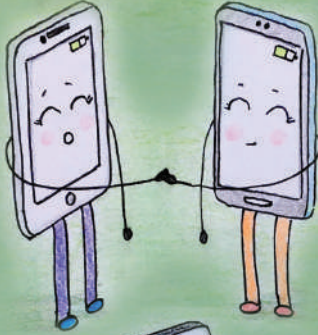
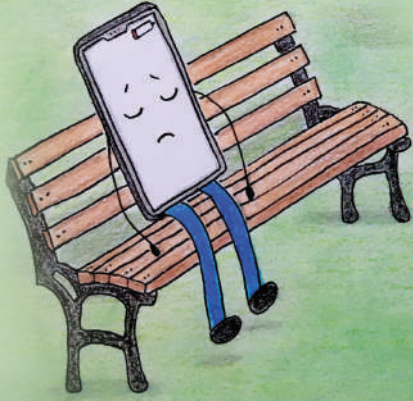
Ziyafetten bir çöp onlar da faydalandılar

Geriye kaldı bir parmak insanlık

Unutuldu kaybedilen insanlık

...

Whatsapp Neden Ücretsiz?

I Bu soruyu hepimiz düşünmüşüzdür gibi bir cümleyle yazıya giriş yaparsam, bu yazının basit bir yazı olduğunu düşünürsünüz. İddia ediyorum ki hiç öyle değil. Kimsenin göremediği bir şeyi gördüğümü iddia edecek değilim. Ancak bu ve buna benzer başlıklarla yayınlanan yazılardan hiçbirinde Whatsapp'ın neden ücretsiz olduğu meselesine birazdan anlatacağım şekilde yaklaşan bir yazıya rastlamadım. Okuduklarım içerisinde, bazı ülkelerde kredi kartı ile ödeme yapılamadığı için, başka uygulamalarla rekabet etmek için gibi fikirler vardı. En aklıma yatanı ise sohbetlerden elde edilen verilerin satılması durumuydu. Biz bir de farklı bir açıdan bakalım.

Telefonum çaldı bir gün, pek çok başka gün olduğu gibi. Ekranda babamın aradığı yazsa da telefonun ucundaki kişi annemdi. "Oğlum!", dedi annem, "Telefonum bozuldu, sendeki tuşlu telefonu bana gönder." Gönderdim. Telefon eline ulaştınca kendi numarasından aradı, konuştuk. Telefonun arızasından, tamire gönderdiklerinden bahsetti. Ben de sordum: "Eksikliği hissediyor musun?" - Akıllı telefonunda arada bir küçük oyunlardan oynadığı olur. Ama oynamadığında bir eksiklik hissetmez, çünkü alışkın değildir. Bir keresinde de Instagram hesabı açmıştı, sonra hoşuna gitmedi, kapattı. - Cevap verdi:" Gerisi neyse de Whatsapp'ı kullanamamak çok kötü oldu; arkadaşlarla buluşma ayarlıyorduk, gruptan mesajlaşıyorduk."

O sırada Whatsapp üzerine düşünmekteydim. Whatsapp ücretsiz ve bu uygulamayı yüz milyonlarca insan kullanıyor. Herkesten sadece bir dolar gibi bir ücret alsalar bile ne kadar büyük bir rakam ortaya çıkacakken ne ücret var, ne reklam var. Neden ücretsiz, nasıl para kazanıyorlar gibi sorular hem internette karşıma çıkıyordu, hem de arkadaş ortamlarında bu mevzuda beyin fırtınası yapılıyordu. Ortaya konulan fikirler de yukarıda bahsettiklerimle aşağı yukarı aynıydı. Annemin bu cevabı beni

farklı bir açıdan duruma bakmaya sevk etti. Şimdi soru şu: Annem eğer Whatsapp kullanmaya ihtiyaç duyuyor olmasaydı, akıllı telefona “ihtiyacı” olacak mıydı? Cevap net: Hayır.

II

Düşünün, bu kadar yaygın kullanılan bir uygulama var ve bu uygulama asgari birtakım özelliklere sahip telefonlarda çalışıyor. (Geçtiğimiz yıl, “akıllı olmayan” telefonlardan uygulama desteği tamamen kesildi.) Bu uygulamayı kuracak bir telefonunuz olduğunda, normalde siz aramasanız sizi sittin sene aramayacak olan tanıdıklarınız Whatsapp’tan size kandil mesajları, cuma tebrikleri yolluyor, durumlarınıza yorum yazıyor. Aylarca yüzünü görmediğiniz akrabalarınızla, akrabalarından oluşan Whatsapp grubunda sevinçlerinizi, üzüntülerinizi paylaşıyorsunuz.

Bunu akşam eve gittiğinizde yapmıyorsunuz sadece, her zaman ve her yerde yapıyorsunuz. İçinde bulunduğunuz zamanın ve mekânın dışına çıkıp bambaşka bir zamana ve mekâna yolculuk ediyorsunuz. (Bu cümlelerin anlattığı şeyler çok önemli ama bu yazının mevzusu değil. Sadece anahtar kavram olarak “ibn’ül vakt” kavramını zikretmiş olayım.)

Misafir olduğunuz evde Whatsapp’tan bildirim geliyor. Cebinizden/çantanızdan telefonu çıkartıyorsunuz. Mesela yeğeninize size nişan fotoğrafını göndermiş. Hemen fotoğrafı sağ baştan herkese göstermeye başlıyorsunuz. Akıllı telefonu olmayan komşunuz, arkadaşınız, akrabanız size imrenmeye başlıyor. Elinizde akıllı telefon var ve onların yapmadığı bir şey yapmaktasınız. Onun da akıllı telefonu olsa o da yapar. İlk fırsatta o da bu “mutluluk dağıtan” cihazdan bir tane edinmeli. Ve akıllı telefon kullanımı yaygınlaşıyor. Cebinde parası, mutfağında yemeği olmayan insanların elinde “ucuzundan” bile olsa “akıllı” telefon var artık.

III

Buradan bir sonuç çıkar. Dikkat ettiyseniz akıllı telefon kullanımının yaygınlaşmasının “bir” sebebi olarak Whatsapp’ı gösteriyorum. Özellikle de çalışmayan kadınlar arasında bu durumun birincil sebep olduğu kanaatindeyim. Bunun için sosyolojik araştırmalarım, anket verilerim falan yok. Zaten şu an makale yazmıyorum, tespitim doğruğunu ispat etmem gerekmez. Siz kendi çevrenizde bu durumu düşünün. Özellikle bundan birkaç sene öncesini esas alarak düşünün.

Genç nesil açısından beraber düşünelim mesela. Her mesajın kırk kuruş olduğu, beş liralık internet paketiyle Whatsapp üzerinden bir ay boyunca arkadaşlarınızla iletişime geçebildiğiniz halde yirmi liralık mesajlaşma hakkını iki haftada bitirdiğiniz zamanları düşünün. Ya da çalışanlar açısından. Mesela öğretmenler odasında bu durumun nasıl yankı bulunduğunu düşünün. Takdir sizin.

(Öğretmen demişken, şu sözü de buraya eklemek istiyorum. Sadece bu sözden bile bir yazı çıkar. “Whatsapp Gruplarının Topluma Etkisi” olabilir yazının başlığı da. Dilerseniz o yazıyı da siz yazın. Prof. Dr. Acar Baltaş diyor ki: “Velilerin Whatsapp gruplarıyla yönettikleri okullardan adam yetişmez.”)

Yani akıllı telefonların hızla yaygınlaştığı günlerde insanlar neden hızlı bir şekilde akıllı telefon edinme ihtiyacı hissettiler? Üzerinde durmamız gereken ve dahi durduğumuz nokta bu. Tespiti burada yineleme ve toparlama ihtiyacı hissediyorum: Whatsapp’ın ücretsiz olmasının en önemli amaçlarından birisi, akıllı telefon kullanımını yaygınlaştırmaktır.

Bu tespit, asıl tespitin yarısı. Önümüzdeki yazıda akıllı telefonların yaygınlaştırılmasıyla neyin amaçlandığı ve bu yaygınlaşmanın sonuçları üzerinde durarak tespiti tamamlayalım.

Şu söz bu yazının başlığı olabilir ama son cümlesi olsun: “Hizmet bedavaysa ürün sizsiniz.”

"Anladım işi sanat Allah'ı aramakmış, marifet bu,
gerisi yalnız çelik çomakmış."

(Necip Fazıl Kısakürek)

İSLAM'IN DİRİLİŞİ VERSUS UZAY SAVAŞLARI

Türkiye çapında yayın yapan ve Müslüman gençlerin kendi gündemlerini kullan-at mantığıyla üretilen malayani mevzulardan uzak bir şekilde oluşturmalarına ve gündemdeki mevzuları Müslümanca yorumlamalarına yardım eden bir derginin son sayısını inceliyordum. Her sayfasında özenle hazırlanmış yazıların ve içten bir gayretin imzasını gördükçe okuma şevkim artıyor; bazı yazı ve röportajları tekrar okumak için not alıyor ve kendimce bir önemlilik sırası yapıyordum. Yazıların ekseri bir kısmı Hakk'ın rızasına uygun, adalet ve huzurun hakim olduğu bir dünya hayatının nasıl gerçekleşeceğine ve bu konuda önümüze çıkabilecek sorunlara yönelik çözüm önerilerinden oluşmaktaydı. İnsanlığın dünya hayatında salaha, ahiret hayatında da felaha kavuşmalarını amaçlayan samimi ve doyurucu yazılarla karşılaşmak heyecan veriyordu. Dergi genel anlamda tasvirini yaptığım minvalde ilerlerken son sayfalara doğru bir köşe de teknolojiye ayrılmıştı. Bu köşenin o ayki yazı başlığı ise şu şekildeydi: "Dünya uzay savaşının eşliğinde!" Teknolojinin günümüzdeki görünümünün insanlığı sürüklediği noktayı pek de iç açıcı bulmayan birisi için bu yazının geleceğe dair tasviri ile dergideki diğer yazılarda temenni edilen

gelecek arasındaki mesafe ölçülemez derecededir. Nitekim yazının sonuna doğru bir öneri olarak sunulan şu cümle ile iki gelecek tasavvuru arasındaki uçurum daha net fark ediliyor: "Türkiye'nin uzaya hakim olması önemli."

" Ne abarttın be kardeşim, hem ne var bunda, Türkiye tabii ki uzaya hakim olmalı." dediğinizi duyar gibiyim. Ancak anlatmak istediğim mevzu Türkiye ile alakalı öneride değil. Uzay savaşlarının eşliğinde olduğumuza dair ifadeler o kadar normal bir şekilde sunuluyor ki, yazının üslubunu dikkate alacak olursak, sanki bu durum insanın haddini aşmasının, işgal ve mülk edinme hırsının uzaya taşmış hali değil de insanlık tarihinin normal bir vechesi gibi gözüküyor. Nitekim buna dair başta Müslümanca bir eleştiri olsa ve devamında Türkiye'nin bekası meselesinden dolayı böyle bir çabaya girişmemiz gerektiğinden bahsedilse bu yazıyı diğer yazıların çizdiği tabloya yerleştirmek daha kolay olabilirdi.

Bu örnekten hareketle diyebiliriz ki, Müslümanların geleceğe dair düşünce ve tasavvurlarında iki önemli saik yönlendirici olmaktadır.

Birincisi, İslam milletinin iyiliği emreden, kötülükten sakındıran bir konuma ulaştığı ve bütün insanlığın kaliteli bir hayat yaşama ve kaliteli düşünme konusunda İslam milletini örnek aldığı, insanın eylemlerini yaparken her an Hakk'ın huzurunda olduğunun şuuruyla hareket ettiği, eşyaya ve kainata bu minval üzerinde yaklaştığı; bunun sonucu olarak dünya hayatında salaha kavuşurken ahirette de felaha ulaşmanın dua ve niyazi içerisinde olduğu bir yeryüzü fikridir.

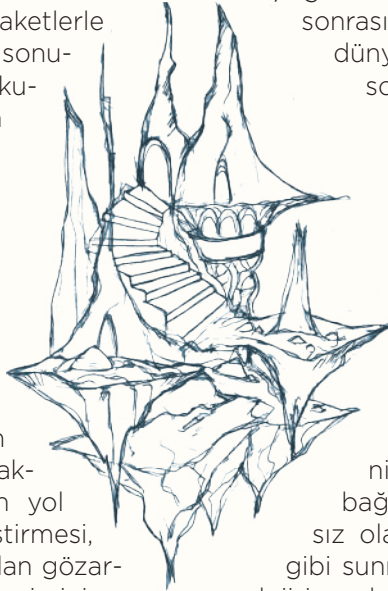
Bu fikre İslam medeniyetinin ihyası veya İslamın dirilişi mefkuresi diyebiliriz. Diğer yönlendirici unsur ise; insan gittikçe makineleşirken toplumsal hayatın da yapay zeka ve robotlar vasıtasıyla insansızlaştığı, genetik oynamalarla insanlığın fitratının değişime uğratıldığı, ekolojik felaketlerle dünyanın yaşanmaz hale gelmesi sonucu farklı gezegenlerde kolonilerin kurulduğu, savaşların artık gezegenin derinliklerinde ve daha ölümcül şekillerde yapıldığı bir gelecek fikridir.

Gelecek tasavvuruna dair bu iki görüşün benzeri karmaşa edebiyatçı-mühendis diye tarif edebileceğimiz iki sınıf arasında da sürmektedir. Edebiyatçılar zümresinin Müslüman hayatının geneline kuşatıcı şekilde yaklaşımı sonucu modern teknolojinin yol açtığı krizleri insanı önceleyerek eleştirmesi, birçok Müslüman mühendis tarafından gözardı edilmektedir. Sözgelimi sanayi devriminin sonucu hızlanan kapitalizmin ve modern teknolojinin insanlığa ne zulümler çektiğini anlatan bir edebiyatçı ile sanayi devrimini Müslümanların yapmasına duyduğu pişmanlıkla modern teknolojinin harikuladeliği karşısında ağız sulanan bir mühendis aynı kuşakta yaşamakta ve Müslümanların geleceğine dair benzer umutlarla gayret etmektedirler. Daha somut bir şekilde ifade etmek gerekirse size şu soruyu sormak isterim: Mustafa Kutlu'nun veya İsmet Özel'in modern teknoloji konusundaki yorumları kaç mühendisin gündeminde yer etmektedir? Çoğumuz ilkin kaliteli bir hikayeci, ikincisini ise son dönemin en parlak şairi olarak düşündüğümüz halde ve mühendis olmamıza rağmen, her ikisinin teknoloji konusundaki görüşleri gündemimizde küçük bir yer dahi tutmaz. Bununla birlikte bir kısım edebiyatçılar da mühendislerin alanına giren bu gibi konularda bazen radikal tepkiler verdikleri halde tutarlı bir çözüm önerme konusunda isteksiz

davranmakta, dahası hayatlarını son teknolojik metalarla doldurarak yaşamakta bir beis görmemektedir.

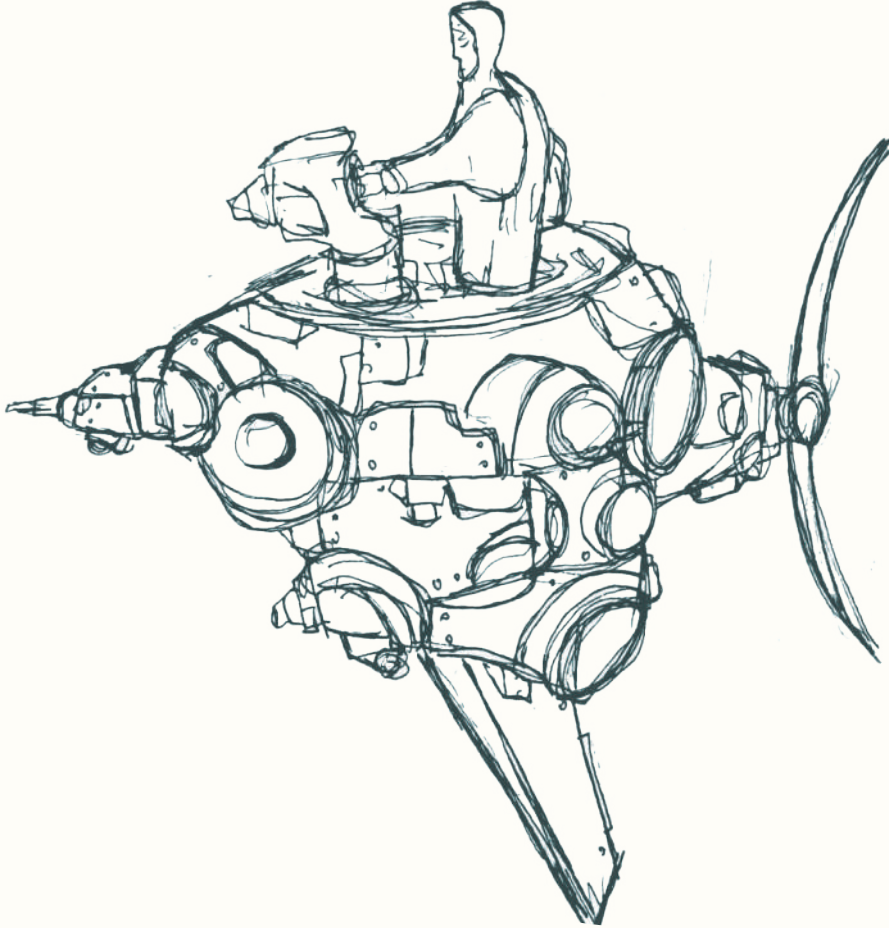
Tüm bu tasvirini yapmaya çalıştığım ve kendimce yorumladığım durum Müslümanların teknoloji konusundaki kafa karışıklığını atlatamadıklarının bir göstergesidir. Bu durumun atlatılmaması bizi ancak kültürel bir şizofreninin içine atar. Her iki karmaşanın arka planında işleyen bir mekanizma varsa o da şudur: Teknolojik ilerleme idealinin bütün insani ve ahlaki ilkelerimizi izafileştirerek medeniyet ufumuzun üzerinden silindir gibi geçmesi. Batı medeniyeti hakikati arama aşkından soyut olarak geliştirdiği, bu anlamda insanlığın genel medeniyet çizgisinden bir sapmayı ifade eden Rönesans sonrası tarihi tecrübesinin verimlerini bütün dünyaya evrensel ve ortak bir geçmişin sonucuymuş gibi sunmaktadır. Kendi geçirdiği tarihi tecrübenin ayak izlerini takip etmemizi ve modern dünyaya dair yorumlarımızda kendisiyle aynı fikre ulaşmamızı istemektedir. Teknolojik ilerleme; tarihimizin tümünü yargılama yetkisine sahipken (ilerilik veya geri kalmışlık üzerine kurduğumuz cümlelerin çoğu gibi) onu yargılayacak bütün ilkelerden kendisini soyutlamakta, kendisini tarihsel bir bağlamdan ve beşer etkisinden bağımsız olarak gelişen insanlığın kader çizgisi gibi sunmaktadır. Bu noktadan sonra teknoloji insanların gözünü boyayan bir ayartı aracı, teknolojik ilerleme ideali ise hakkında en küçük bir eleştirel yorum yapmanın yasaklandığı bir puta dönüşmektedir.

Müslümanlar bu meydan okumanın üstesinden gelmek için ne yapmalılar? Şüphesiz bu konuda mutlak doğru bilerek üzerinde emin adımlarla yürüyeceğimiz bir program sunamam. Ancak kendimce dikkat edilmesini istediğim birkaç noktayı belirtebilirim. Öncelikle bütün Müslümanlara düşen görev, teknolojik ilerlemenin mekan-zamandan bağımsız bir gelişme çizgisi olmadığına farkedilerek, onun da hayatı kuşatan ahlaki ilkelerden pay alması gerektiğinin bilinciyle hareket etmeleridir. Teknolojinin büyüsel bir nitelikten arındırılarak beşerin istek ve arzularına göre şekillenen bir unsur olduğu bu şekilde kavranabilir. Beşer ürünü olan unsurların (bilim, teknoloji, devlet, ideoloji vb.) tarihe mutlak anlamda etki eden unsurlar olduklarını reddetmek tevhid

akidesinin bir gereğidir. Bu gereği yerine getirmekle atamız İbrahim aleyhisselamın geleneğini devam ettirmiş, lanetini çağın ve insanlığın üzerine atmış bir putun daha başını vurmuş oluruz. Müslüman mühendislerin içinde yaşadıkları çağı bütüncül bir kavrayışla idrak etmeleri bu meydan okuyuşun üstesinden gelebilmenin en kritik mevzuudur. Aldıkları formasyonun bir parçası olan teknik uzmanlaşma bu idraki hayatın doğal akışı içerisinde kavramalarının önüne set çekmektedir. Sanayi devrimi sonucu oluşan toplumsal düzen bütün bir insanlığı, belirli istisnalar olmakla birlikte, ortak ve homojen bir yapıya dönüştürmüştür. Bu ortak toplumsal düzen geleneksel düzenlerden farklı olarak insanı araçsallaştırmış, işleyen bir makinede küçük bir tekerlekçik olarak ele almıştır. Artık insan hangi mesleği yaparsa yapsın onunla kendi hakikati arasında organik bir bağ kuramamakta, bu ise yaptığı işe yabancılaşmasını sağlamaktadır. Joseph Schumpeter şu sözleriyle bu meseleyi veciz bir şekilde özetliyor: "Bugünün insanı çok dar bir çerçeve içinde üstün bir uzman, gerçek bir bilirkişi olmak amacındadır; buna karşılık bu dar çerçeve dışında kalan bütün yargılarında

ve tavırlarında gerçekliği kavramakta şaşılacak bir eksiklik gösteriyor." Müslüman mühendisler ürettikleri teknolojilerin sadece teknik mevzularıyla uğraşmaktan vazgeçip, disiplinler arası bir çalışmayla bu teknolojilerin sosyo-kültürel sonuçlarıyla da ilgilenmelidir. Bu ise hem kendi müktesebatlarını sahip bir şekilde kavramanın, hem de çağın yönlendirici medeniyeti olan Batı'yı tarihi ve felsefi arka planıyla beraber idrak etmenin devamında gelecek bir iştir. Şüphesiz sorun olarak dile getirdiğimiz mevzu ve çözüm önerilerimiz bir yazının konusu olacak darlıkta değildir. Nitekim bu konuya yönelik farklı disiplinlerden bakışlar hem sorun tespiti hem de çözüm önerileri olarak daha bereketli bir literatür oluşturabilir. Ancak amacımız Müslümanların İslam medeniyetini çağda yaşanılır kılmak adına giriştikleri düşünsel ve pratik uğraşlarda teknoloji meselesini es geçmemeleri gerektiğini belirtmekti. İslam'ın Dirilişine gönül vermiş diriliş savaşılarına fethedilmesi gereken nice kaleler olduğunu, işimizin vaktimizden çok olduğunu göstermekti. Allah yar ve yardımcımız olsun.

"Söylesem tesiri yok sussam gönül razı değil."

(Fuzuli)

*Odamda tek başıma olmayı diledim;
kitaplarımla baş başa, bu insanlardan uzakta.*

Uçurtma Avcısı, Khaled Hosseini

UÇURTMA AVCISI

Afganistan'ın Sovyet işgali döneminde, Emir ve Hasan birlikte büyüyen iki arkadaştır. Emir'in babası bölgede nüfuzlu ve yardımsever biri olarak tanınır. Hasan'ın babası ise Emir'in babasının yanında çalışmaktadır. Emir, Ali'nin oğlu Hasan'a karşı tepeden bakmaktadır. Çünkü Ali ve oğlu Hasan Hazarlara mensuptur.

Kabil'de her yıl düzenli olarak uçurtma şenliği düzenlenmektedir. Bu yarışmaya Emir ve Hasan'da katılmış ama Emir uçurtmasını elinden kaçırmıştır. Emir buna üzülünce Hasan, uçurtmayı bulup getireceğine söz verir. Emir'in uçurtması için mahallenin serserileriyle zıtlaşan Hasan'ı Emir uzaktan görmüştür. Mahallenin serserileri, Hasan'ı dövdükten sonra ona tecavüz ederler. Emir ise Hasan'a tecavüz ederlerken gizlendiği yerden seyretmekle yetinmiştir. Emir hiçbir şey yapmadan arkasına bile bakmadan oradan koşarak uzaklaşır.

Emir bu olaylardan dolayı büyük utanç duymakta ve onu her gördüğünde korkaklığı ve vicdan azabı ile yüzleşmektedir. Hasan'ın yüzüne bakamayan yaşadıklarından utanç duyan Emir, bu utançtan kurtulmak için bir çare aramaya başlar. Emir Hasan'a bir tuzak kurarak Hasan'ın babası-

nin işten atılmasına sebep olur. Hasan ve babası evi terk edip giderler.

Bu sırada Sovyet işgali başlar ve Emir ile babası her şeylerini kaybetmişlerdir. Ellerinde kalanlar ile birlikte Amerika'nın yolunu tutmak zorunda kalmışlardır. Ama Emir geçmişte yaşadıklarını unutamamakta Hasan'a yaptıklarından dolayı utançla ve vicdan azabıyla yaşamaktadır.

Yıllar sonra Emir büyümüş ve bir gün Afganistan'dan haber almıştır. Bunun üzerine Emir Afganistan'a gitmiştir. Hasan ve karısı savaşta ölmüş, çocuğunu ise köle olarak almışlardır. Emir yıllar önce kaçmayı tercih ettiği gibi bir olay ile karşı karşıya kalmıştır. Ya tekrar kaçıp vicdanı ile baş başa kalacak ya da bu kez karşı koyup

Hasan'ın oğlunu kurtaracaktır...

Arkadaşlığın, sevginin, sadakatın, vicdanın, ihanetin ve gerçeklerin en yoğun yaşandığı ve insanların diğer insanların hayatları üzerindeki etkilerini bizlere sunan bir roman olan uçurtma avcısı aslında bakıldığında hayatlarımızda da gördüğümüz veya görebileceğimiz önemli birçok etkiyi bizlere bir de bu pencereden bakma olanağı sağlıyor..

"Müslüman ölümden önce ölüme hicret etmiş kişidir."

(Sezai Karakoç)

BU SABAH

Ruhum melodi bu sabah
Ne bir acı, ne bir keder
Erittim endişeleri ruh ezgilerinde
Açtım gözümü huzur kokan sabahlara
Arındım dolu dizgin zamanlardan
Giydim sırtıma sükûneti
Gözler perdeli, hayaller gerçek
Ruh şahta, dil Lâlda
Taştı duygular bu sabah
Kokladım huzuru gözlerimle
Kulaklarımda hissettim mutluluğu bu sabah
İfadesiz kaldı her bir kelime
Boyutları anlatmaya yetersiz her bir cümle
Öyle bir sabah ki bu sabah
Yanmadan kavurdu beni inançla
Karanlıkta gülümsedi umutlar
Tazeledi benliğimi bu sabah
Tuttum elimi, sarıldım gözlerime
Akan yaşlarımı geri aldım bu sabah
Gülücüklerime ekledim
Uyandım ilk defa bu sabah
Yudumladım tüm güzellikleri
Kalbimde çınlayan müzikle
Ruhum melodi bu sabah

BAB'AZİZ

RUHUNU TEFEKKÜR EDEN PRENS

“Onu gören sudaki yansımasını seyrediyor sanır.

Belki seyrettiği kendi yansıması değildir. Kendi yansımalarını görenler aşık olmayanlardır.

O halde gördüğü nedir?

O, kendi ruhunu seyrediyor...”

Bab'Aziz adında kör ve yaşlı bir dervişle, onun torunu Ishtar 'ın çöldeki yolculuklarını anlatan Bab'Aziz filmi Tunuslu yönetmen Nacer Khemir tarafından 2005 yılında çekildi. Güvercinin Kaybolan Gerdanlığı (Tawk Al Hamam) ve Çöl Gezginleri (El Haimaune) filmlerinden sonra Bab'Aziz filmiyle birlikte Çöl Üçlemesini sonlandıran Nacer Khemir'in filmlerinde mekan olarak neden çölü seçtiğini filmde şu replikler ifade ediyor: “Kum ki ondan geldik ve dönüşümüz ona.”. Filmde

Bab'Aziz ve Ishtar'ın gittiği öyle bir yol ki nereye varılacağı bilinmiyor. Hatta Bab'Aziz bu durumu “İman sahibi olan kimse asla kaybolmaz yavrum. Huzura ermiş kimse yolunu kaybetmez.” diyerek ifade ediyor. Aslında bu sözler insanoğlunun en büyük yolculuğu olan hayatı hatırlatıyor. Bu insan ki, bu dünyada gurbette değil mi? Sıla-i rahim hasretiyle yanarak kendi yolunu ve varış noktasını aramakta değil mi? Filmin bir kısmında insanoğlunun bu durumuyla ilgili Bab'Aziz: “ Bu dünyada herkesin yerine getirmesi gereken bir görev vardır.Bunu unutmadığın müddetçe, gerisi o kadar da mühim değil. Fakat bunun haricinde her şeyi hatırlarsan, hiçbir şey bilmiyor gibisindir.” Beyazid-i Bestami Hazretlerinin de dediği gibi hakikat, aramakla bulunmaz, lakin bulanlar ancak arayanlardır.

Filmde İslami ve Tasavvufi çok fazla simge bulu-

nuyor .Mevlana Celalettin Rumi , İbnü'l-Arabî gibi önemli şahsiyetlerin sözleri ve fikirleri filmin konusuyla çok güzel harmanlanmış .Aslında bu film sadece sufi ve aşk konuları üzerine kurulu değil, aynı zamanda politik dokundurmalarıyla seyirciyi bilinçlendirmeyi amaçlıyor. Nacer Khemir bu durumla bağlantılı olarak röportajında 11 Eylül olayları sonrasında yansıtılan İslam algısına karşılık filmiyle birlikte, özünde ve aslında İslam'ın bilgelik, aşk dolu ve metanetli oluşunu gösterecek, bu algıyı kırmaya çalıştığını söyledi.

Tabi ki filmdeki en güzel şey sadece replikler değil. Müzikleri, çekilen mekanları, karakterleriyle birlikte film bir bütün olarak seyirciyi büyülüyor. Filmin müziklerinde Armand Amar'ın imzası bulunuyor. Tasavvuf ve aşkın farklı halleri gibi derin ve hissi konuların işlenmesi esnasında, film müzikleri filmde bir ahenk oluşturuyor ve seyirciyi olayların içine sürüklüyor.

Filmin çekildiği mekanlara gelecek olursak. Filmin bir kısmı, İran'ın güzel şehirlerinden biri olan Kaşan' da çekiliyor. Bu mistik ve zengin şehir, filmdeki cami ve şehir sahneleriyle seyircinin gözlerini dolduruyor. Aynı zamanda bu şehir ünlü İran tabaklarının işlendiği yer olarak biliniyor. Yönetmen filmle ilgili verdiği röportajda, filme ve filmin ismine ilham olan 17.yy'da yapılmış "Ruhunu Tefekkür Eden Prens" tabağının da Kaşan'da işlendiğini söylüyor.

Film aynı zamanda İranlı, Iraklı, Kürt, Cezayirli ve Tunuslu oyunculara sahip. Bu çeşitlilik filmde mozaik etkisi oluşturuyor. Bab'Aziz ve Ishtar filmdeki iki ana karakter. Bab'Aziz rolünde çekim sırasında 86 yaşında olan ama 2016 senesinde vefat etmiş, merhum oyuncu Parviz Shaminkhou canlandırıyor. Ona ise Ishtar rolündeki, yetenekli küçük oyuncu Maryam Hamid eşlik ediyor. Ayrıca Zaid, Nour, Osman, Hasan, ve Hüseyin gibi kendine has hikayeleri ve aşkları barındıran zengin yan karakterlere sahip bir film.

Galiba söylememiz gereken her şeyi yazdık .Ama bitirmeden filmde en çok sevdiğim repliklerden biri olan, Kızıl Derviş'in çıktığı her sahnede söylediği: "Ruhunla temizle onun kapısının önünü, o zaman olursun onun aşığı." Sözünü kalplerimize nakşedelim. Ve Bab'Aziz' in sözüyle bitirelim. "Bu dünyadaki insanlar bir mum alevinin önündeki üç pervane gibidirler. İlki aleve yaklaşır ve şöyle der: Ben aşkı biliyorum. İkincisinin kanatları yaklaşarak aleve değdi ve o dedi: Ben aşkın ateşinin nasıl yaktığını bilirim. Üçüncüsü kendini hiç tereddüt etmeden ateşin kalbine attı ve ateş onu eritti. Yalnızca o bildi: Gerçek aşk nedir."

YENİDEN OLMAK

kültür *ad*

1. Bir toplumun duyuş ve düşünüş birliğini oluşturan, gelenek durumundaki her türlü yaşayış, düşünce ve sanat varlıklarının topu.

2. Tarihsel ve toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan her türlü değerlerle bunları kullanmada, sonraki kuşaklara iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların tümü.

Kültürümüzü kaybettik. Her şey böyle başladı aslında. 1400 yıllık bir medeniyete sahibiz ya da sahiptik. Son 300 yıldır bu kültürü yozlaştıra yozlaştıra elde bir şey bırakmadık. Her şey Batılılaşmayla başladı ama onu da yanlış anladık esasında. Şu an taklitten öteye gidemiyorsak sebebi bu. Medeniyet: şehrin, sanatın, geleneklerin, mimarinin kısaca toplumsal yaşamın bütün dinamiklerinden oluşur. Belli temel ilkeleri olur ve bunun çerçevesinde büyür gelişir. Dışa kapalı değildir. Hele bizim medeniyetimiz hiç değildir. Ama biz işe geçmiş reddetmekle başladık. Böyle olunca bizi biz yapan temel ilkelerimizi kay-

betmiş olduk. Sonuç ortada. Ne Batılı olabildik ne Doğulu kalabildik. Bizim özelliğimiz aslında Doğulu ya da Batılı olmak da değildi. Biz ikisi arasında durandık. **Yüzyıllar boyu ilime, bilime, sanata öncülük eden bir toplumduk. Bugün şehirlerimiz kimliksizleşti, sanatımız kimliksizleşti, bilimimiz kalmadı ise bu kendi kimliğimizi kaybedişimizdendir. Pergel metaforunu unuttuğumuzdandır. Asırlar boyu sağlam ilkelerimizle, öz benliğimizle bu topraklara basarken, diğer ayağımızla kıtalar dolaştık.**

Bugün kısır tartışmaların içinden sıyrılıp dirilmek için hala çok geç değil. Sezai Karakoç'a göre medeniyetimiz aynı zamanda düşünme, düşünce medeniyetidir. Dahası düşüncede diriliş olmaksızın inançta diriliş gelişemez. İnanışta diriliş olmaksızın da duyuşta, duyarlıkta yani sanat ve edebiyatta diriliş başlayamaz. Tekrar düşünmeye başlamalıyız. Yıllardır okullarda öğretimi verirken eğitimi unuttuk. Eğitim bize kimlik kazandırdı. Salt öğretim bize bize unutturdu. Geçmişimizi reddetmeyi bıraktığımızda aslında işimizin çok da zor olmadığını göreceğiz. Çünkü baştan bir inşa

çalışmasına ihtiyacımız yok. Var olanı hatırlayıp onun üstüne koymalıyız. Birbirimize saygı duyarak başlayacağız işe. Güneş hakkı diye bir kavram vardı eskiden, biz daha yüksek duvarlı belirli sınıflara ait sitelerde yaşamadan önce. Yeni bir bina yapılacağı zaman komşu binaların güneşine rüzgarına mani olmadan yapılırdı. Bugün dünyada en fazla yardım yapan ülkeyse hala umut var demektir. Hala o ateş içimizde var, biraz harlamamız gerekiyor sadece. Bu harlama yukarıdan bir el vasıtasıyla yapılamaz. Bu konuda hepimize tek tek görev düşüyor. Fert olarak eğitimimizde, kariyerimizde başarılı olmak zorundayız, bu zaten kapital sistemin homoekonomikusa dayattığı bir durum. Bizim bu başarıların yanında ontolojik olarak varlık sebebimizi bilmemiz zaruridir. Günümüzdeki gibi bir bilmek değil ama bilgiyi aklımıza olduğu gibi kalbimize ve hayatımıza geçirmek durumundayız. Bizim varlık sebebimiz ise Kur'an-ı Kerim'de: "Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etmeleri için yarattım" (Zariyat suresi 56. Ayet) şeklinde geçer. Her anımızı ibadet şuuruyla geçirmek durumundayız. **Kültürümüzü kaybederek dinimizi ve ibadetlerimizi de ca-**

miye hapsettik aynı Hristiyanlar gibi. Ama biz 24 saatimize hükmeden bir dine mensubuz.

"Vahyin gerçekliğinden doğan bu düşüncenin anlatılabilmesi, aktarılabilmesi için evveleminde sözcükler asli anlamlarına döndürülmelidir. Bu yapılmadan ortak referanslar sistemi olarak da tanımlayabileceğimiz medeniyetin hayat bulma şansı yoktur." der Sezai Karakoç.

Bugün şehircilikte, sanatta, mimaride, bilimde yeni atılımlar yapmaya çalışıyoruz. Ama bunlarda taklitten öteye geçip ilerlemek ve tekrar başarılı olmak istiyorsak önce medeniyetimizi diriltmeliyiz. Bu da kendi öz benliğimizi önce fert fert sonra toplum olarak bularak başlayacaktır. Başarılı olmak durumundayız. Zafer bize vaat edildi ve haktır. Aslında mevzu kendi hesabımıza düşeni yaparak kendimizi kurtarmak. Yoksa Allah'ın vaadi haktır ve bir şekilde gerçekleşecektir. Hz. İbrahim'in ateşine su taşıyan karınca olabilmek dileğiyle...

YARIM KALAN BİR GAYRET

II. Abdülhamid devletin en sancılı dönemlerinde 33 yıl boyunca koca bir imparatorluğu ayakta tutmayı başarmış müstesna bir şahsiyettir. Osmanlı sultanlarının 34'üncüsü, İslam halifelerinin 113'üncüsüdür. 21 Eylül 1842 tarihinde İstanbul'da doğmuştur. Babası Sultan Abdülmecid, annesi Tir-i Müjgan Kadın Efendi'dir. Daha 10 yaşındayken annesini kaybetmiş, bakımı ile Abdülmecid'in çocuğu olmayan eşi Pir Üstü Kadın ilgilenmiştir. Sultan Abdülmecid'in ölümünden sonra tahta geçen amcası Sultan Abdülaziz eğitimi ile yakından alakadar olmuş, Mısır ve Avrupa seferlerine onu da yanında götürmüştür. Bu sayede hem İslam ülkelerini hem de Avrupa ülkelerini gözlemleme olanağı bulmuştur. Abdülhamid şehzadeliği döneminde de çok zeki ve çalışkandır. Bu dönemde çiftlikler kurmuş, bazı madenler işletmiş ve bunlardan hatırı sayılır bir servet elde etmiştir.

II. Abdülhamid devletin başına geçtiğinde Osmanlı isyanlar, savaşlar ve mali krizlerin eşiğinde bunalımlı bir dönemdedir. O, çökmekte olan bir devleti dahice bir siyaset, adalet ve kudretle yönetmiş, devletin bekasını korumuştur. Osmanlı'nın içinde bulunduğu tehlikelerin farkındadır ve düşmanları arasında zekice bir denge politikası uygulayarak kendi içlerinde birbirlerine düşmelerini sağlamıştır. Devletin çoğu borcunu kendi

kesesinden ödemiş, devlet hazinesine dokunmamıştır. İstanbul'da Şişli Etfal Hastanesini, Haydarpaşa Tıbbiyesini ve Darülacezeyi şahsi parasıyla yaptırmış, Osmanlı donanmasındaki ilk denizaltıları yine kendi servetinden harcayarak almıştır. Eğitim, tarım, bayındırlık alanlarında büyük bir kalkınma faaliyeti başlatarak çok sayıda yeni okul açtırmış, medreselerin yapısını yenileyerek tahsisat bağlatmıştır. Çeşitli şehirlere atlı tramvay hatları yaptırmış, camileri tamir ettirmiş, tekke ve türbelerin imar edilmesini sağlamıştır. Hicaz ve Basra'ya kadar uzanan telgraf hatlarını çekirtmiş, bu sayede Müslüman coğrafyaların daima iletişim halinde kalmasını sağlamıştır. Osmanlı ekonomisinin gelişmesi ve devletin kalkınması için çalışmalarda bulunmuş, çeşitli fabrikalar açtırmıştır. Çanakkale'yi geçilmez kılan tabyaları ve boğazı gözetleyen büyük projektörleri savaştan 18 yıl evvel Abdülhamid Han yaptırmıştır. Onun dönemine sansür dönemi denmesine rağmen o dönemde dergi ve gazete sayılarında çok büyük bir artış gözlenmiştir.

Vakıf kütüphanelerinde bütün kitapları belirleyip kataloglar hazırlatmıştır. İslam coğrafyalarının ulaşımı hızlandırmak amacıyla İslam-Bağdat tren hattını ve Şam-Hicaz hattını yaptırmıştır. Filistin meselesi ile yakından alakadar olmuş, orada devlet kurma isteğine karşılık Osmanlı Devleti'nin

borçlarının silineceği teklifinde bulunan Theodore Herzl'e karşı şu sözleri söylemiştir:

"Bir karış dahi olsa vatan toprağını satmam, zira bu vatan bana değil milletime aittir. Milletim de bu toprakları ancak aldığı fiyata verir. Çünkü bu topraklar kanla alınmıştır, kanla verilir!"

Abdülhamid Han çok güçlü bir inanca sahipti. Hayatı boyunca devletin hiçbir evrakına abdestsiz imza atmamıştı. Peygamber Efendimiz (sav) rahatsız olmasın diye Medine-i Münevvere'ye giden tren hattının raylarına keçe döşetecek kadar saygılı ve İslam'ı yaşayan bir padişahı. Onun asıl gayesi, Müslümanların birlik ve kardeşlik içinde yaşaması, kendi özlerine dönmesi olmuştu. İslam dünyasını zedelemek ve bölmek isteyen başta Vahhabilik ve ırkçılık gibi fitnelere karşı önlemler almıştı. Osmanlı toprakları dışında yaşayan Müslümanlar ile yakından alakadar olmuş, o topraklarda yaşayan önemli alim kimselerle irtibat kurmuş ve halkın ihtiyaçları için çokça çaba sarf etmişti. Halkı ile yakından ilgilenmiş, dertlerini bizzat dinlemiş ve saltanatı döneminde hiç kimsenin sıkıntı çekmemesi için gayret etmişti. Abdülhamid Han sadece Osmanlı da değil bütün İslam aleminde sevilen lider vasfına ulaşmış bir hükümdardı.

31 Mart isyanı ile tahttan indirilmesinin ardından daha 10 yıl geçmeden koca imparatorluğun dörtte üçü parçalanmış, Arap alemleri Siyonizm'in

kölesi durumuna gelmiştir. Alem-i İslam paramparça olmuş, Doğu'da zulüm baş göstermiştir. Cennet mekân, Ulu Hakan, Sultan Abdülhamid Han her zaman dini savunmuş, saltanatı döneminde birçok suikast girişimine ve eleştiriye maruz kalmasına rağmen "hasta adam" denilen koca bir imparatorluğu bir karış toprak parçası vermeden ayakta tutmayı başarmış bir sultandır ve onu anlamak bugünü anlamak, ümmetin derdini anlamak, Necip Fazıl'ın ifadeleriyle, her şeyi anlamak olacaktır.

"Allah'ım helal etmiyorum! Şahsımı değil, milletimi bu hale getirenlere, hakkımı helal etmiyorum! Beni, benim için lif lif yolsalar, cimbız cimbız zerrelerimi koparsalar, sarayımı yaksalar, hanümanımı, hanedanımı söndürseler, çoluğumu gözümün önünde parçalasalar helal ederdim de Sevgili'nin (Muhammed) yolunda yürüdüğüm için beni bu hale getiren ve milletimi ateşe atan insanlara hakkımı helal etmem..."

Kaynak: El Hüseyini, Muhammed Mübarek (2018). Son Büyük Sultan'ı Anlamak. Monstar Dergisi. Sayı 156.

Hayra vesile
olan
hayru yapan
gibidir

HZ. MUHAMMED
(S.A.V)

BİŞNEV YA DA DİNLE

Hayatımızın ilk yıllarında geliştirdiğimiz konuşma becerisini tüm ömrümüz boyunca iç dünyamızı dışarıya aktarma yolu olarak kullanırız. Derdimizi anlatabilmek için konuşmaya ihtiyaç duyduğumuzda bir de derdimize ortak olabilecek en azından bir dinleyicimizin olmasını isteriz. Sağlıklı her insan çocukluk döneminde konuşmayı öğrenir fakat dinlemek kimileri için öğrenilmesi bir ömre sığmamış bir fiil olarak kalabilir. Sonsuza dek konuşabilme yeteneğine sahip karşınızdaki insana dinlemenin faydalarını anlatmak isteyen ilk kişi muhtemelen siz değilsinizdir fakat onun sizi duymaya ayırabileceği, konuşmaya ara verebileceği bir dakikası yoktur. Konuşmadığı her an ekolojik nişine ihanet olarak gören bu kitleyi sonsuza dek kim dinleyecek? Ya da onları dinlemeye kim ikna edecek?

Asıl vatanından koparılmış ayrılıklardan şikayet eden neyin yanık sesine kulak vermemizi istemiş, Mesnevi'ye "Bişnev" diyerek başlamış Mevlana. Dinlemeyi konuşmaya evla görmüş, ayrılık

acıyla kavrulmuş neyin çağrısına davet etmiş kulakları. O kulaklar ki sesi tanımış, ebedi yurduna hasret kalmış, dünya sürgününe gönderilmiş neyin dem vurduğu hikayeden nasibini almış. Asıl uzak düşenler yurdundan sabır ile kavuşma zamanını beklemiş, üstü başı yırtılanlar arınmış hırs ve cümle kusurlardan.

Zannınca herkes dost edinmiş kendini neye l-yiye de kötüye de yar olmuş. Bişneve riayet etmeyenler nasipsiz kalmış anlayamamış pişmişin halinden, ateşe değmeyen kulaklar hakikatten yoksun kalmış. Kabını yanında getirmeyenler hakikat kuyusundan bir damla su alamamış. Neye talip olamayan kulaklar duyamamış yağmurun sesini, görememiş gökkuşağının renklerini, bül-bülün sesine kulak vermeyenler bulamamış gülnün yerini. Konuşmaya ara verip dinleseydi eğer bişnevin feryadından nasibini alacak ten bi haber gezdi canından. Dinleyen kulaklar hemhal oldu, feryadına sırrını gizlemiş neyin hikayesine.

Çizim
Zeynep Nur AKYAZICI

"Allah'ın hesabına kainata bakan adam
her ne müşahede ederse ilimdir."

(Risale-i Nur)

Deneme
Muhammed DENİZÖĞLU

BİR İMKAN BİÇİMİ

Mefkûre'nin ilk sayısı için İsmail Kılıçarslan ağabeyle söyleşi yaparken son olarak tavsiye istemiştik. O da son zamanlarda duyduğu ve sonra benim de son zamanlarda duymuş olduğum en iyi cevabı vermişti: "Estağfirullah günde 70 ila 100 kez." Daha sonraki okumalarımda farkettim ki aslında bu tavsiye bir hadis-i şerif kaynaklıydı yani peygamber tavsiyesiydi.

Evet, efendimiz bir hadis-i şerifinde günde 70 defadan fazla Allah'tan bağışlanma dilediğini, bir başka hadis-i şerifinde ise günde 100 defa tövbe ettiğini buyurmaktadır. Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hiç günahı olmadığı halde her gün birçok tövbe etmesinin sebebi, elbette bize yani ümmetine tövbe ve istiğfarın önemini göstermektir. Ümmetine tövbenin ve istiğfarın hayatın bir parçası olması gerektiğini göstermek için günde 70 defadan fazla istiğfar ederek örnek olmuştur. O sallallahu aleyhi ve sellem, önündeki müminlere ibadet yapmayı öğreten bir peygamber olduğu gibi hatalar insanlar üzerinde hemen hemen muhakkak olduğu için hatalardan dönüş yolunu da kendi üzerinden öğretmiştir. O muazzam haliyle bu zor, sıkışık ve karmaşık hayat içinde yaşayan Müslümanlar olarak bizlere namaz kılmayı öğrettiği gibi kendi üzerinde tövbenin pratiğini göstermiştir. Günahlar içinde yüzen veya günahlı ortamlardan bir türlü sıyrılamayan biz müminlerin umudunun hiçbir zaman eksil-

memesi için Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem ümmetine kalıcı bir mesaj ve ölümsüz bir ders bırakmıştır.

Elbette rakam sadece fazlalığı anlatmak için kullanılmıştır, önemli olan rakam değildir. Yani meselenin aritmetik bir ölçüsü yoktur. İçimizdeki Allah Teâlâ'nın huzurunda günahsız kalmak ve onun mağfiretine ermiş olmak hissiyatıdır değer yapan. Belki bir defa estağfirullah demek bile yetecek günahlardan kurtulmak için. Önemli olan bir sayı değil, içimizde Allah'ın huzurunda bizim kendimizi boynu bükük, onun rahmeti mağfireti ve rahmeti olmasa işinin yürümeyeceğine inanan hissiyattır. Hiçbir şey olmamış gibi yaşayamayız. Erteleyemeyiz. Her ne yaşarsak yaşayalım her ne kadar ateşten bir çemberin ortasında kalırsak kalalım çokça onu anmalıyız. Tövbe bizim yenilenme ve temizlenme imkanımızdır.

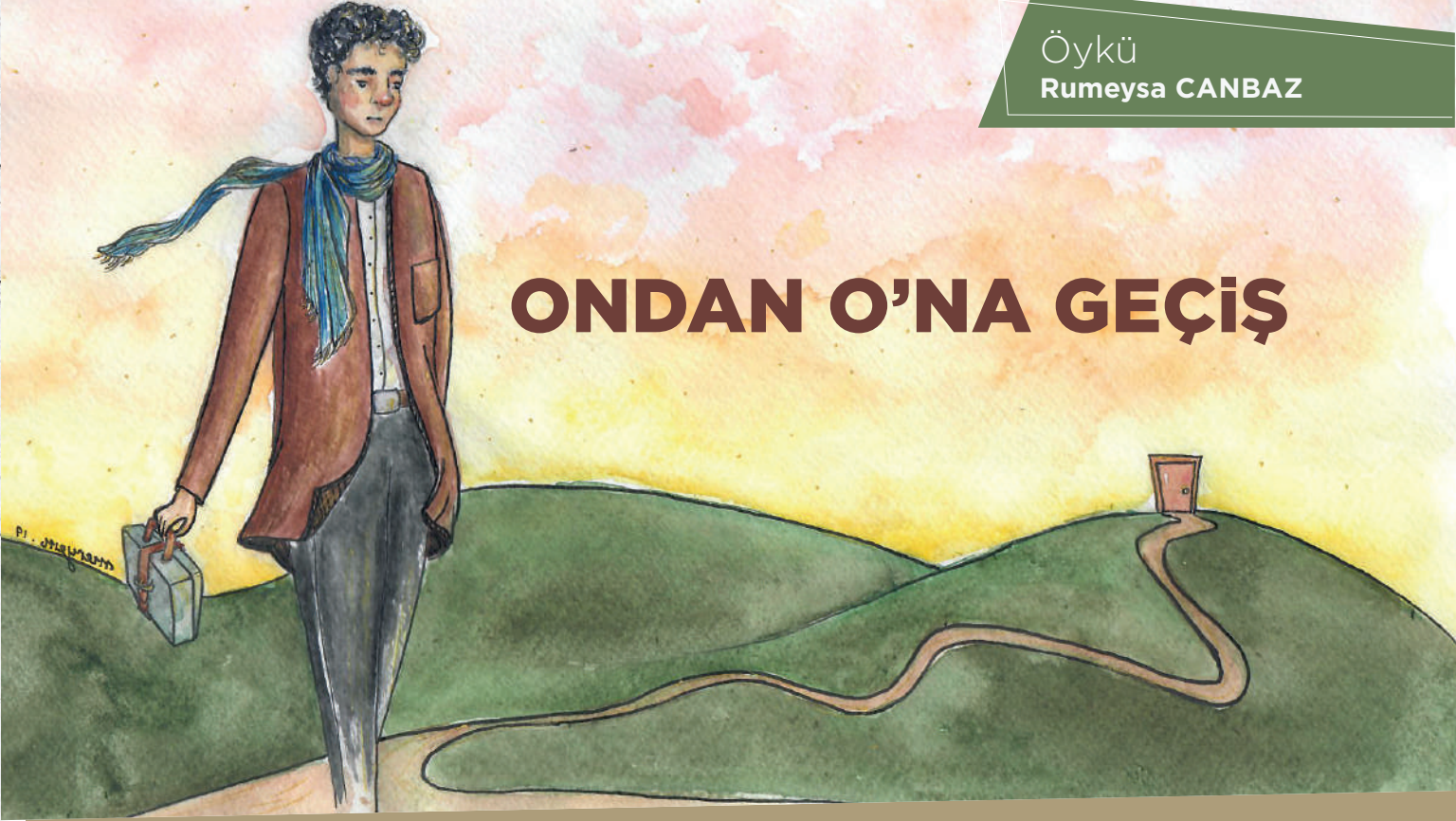
İsmail ağabey sorunun cevabına şöyle devam etmişti: "Çünkü hatalarımızdan Allah'a sığınmaya devam edersek bir imkân biçimi olarak Allah bizim hatalarımızı azaltacak. Böyle inanıyorum. Hata yapmaktan korkmadan ama her hatamızda Allah'a sığınmayı başararak yolumuza devam edersek, edebilirsek bizden bir cacık olacak. Yoksa bu halimizle yaşamaya devam edeceğiz." Af dileriz.

"Her çocuk bir sanatçdır sorun büyüdüğünüzde
nasıl sanatçı kalabileceğinizdir."

(Pablo Picasso)

ONDAN O'NA GEÇİŞ

Güz sahifesi açılır açılmaz sararır takvimler. Dolar caddeler, kaldırımlar; yüzlerce, binlerce meftayla; Tek boşluk bulunmaz zeminde, çiğnenir soluk benizleriyle uzanan cesetler. Gelen geçen ezer geçer umarsızca hisirttilar ve çitirttilarla parçalayarak cansız bedenleri. **Ve gidenlerin yerine yenileri süzülür gözler önünde, başka türlü sü imkân harici. Müstemirren yüzüne çarpan ayaz dahi muvafık değildir uyarmaya beşeri. Ayağında kışlık botları, başında yün şapkasıyla un ufak eder damarları buz kesmiş sayısız yaprağı, solgun çiçekleri. Ve arşınladığı yollar kulak tıkadığı hakikati fısıldar bağır çağır, bir mezarlığın üzerinde geziniyorsun ey insan, vakti değil midir, ölüm uykusundan uyanmanın?**

Çantasını hızla kaptı ve eline geçen ne varsa doldurmaya başladı. Gardırobundaki kıyafetlerin hemen hepsini bu ufacık bavula nasıl oldu da sığdırdığına hayret etmekten kendini alamamıştı. Demek dedi, bu kadarlık yer kaplıyormuşum dünyada, üç beş kazak ve pantolon. Tüm varım yoğun şu çantanın cürmü kadarmış, peki ben nasıl olur da dünyalara sığamam, nasıl olur da şu şehir şu ülke hatta koca gezegende başımı sokup da sükunete ereceğim bir kovuk bulamam. Şimdi toplayıp pılımı pırtımı kapıyı çarpacağım

anamin babamın kaygı yüklü bakışlarının üzerine. İhtimal babam da çalışma odasına girecek hisimle ve bir kapı sesi daha yankılanacak çıplak duvarlarında hanemizin. Sonra annem gözlerinde biriken yaşları daha fazla tutmak için neden göremeyecek ve bir başına, yüzü dış kapıya dönük oturduğu sandalyesinde sarsıla sarsıla ağlayacak. Tüm ev benim gidişimi konuşacak, odamın titrek ışığı, taşmaya yüz tutmuş hislerine son damla olsun diye yer arayan annemin buğulu bakışlarını aydınlatmak için yanacak yalnızca. Her zaman oturduğum tekli koltuk, üzerine kimşelerin ilişmemesinden sebep ince bir toz tabakasıyla kaplanacak ve yanından gelip geçenlerde lanetli bir antikaymışçasına karanlık hisler uyardırarak. **Gidişim bilâşüphe doğuşumdan çok ses getirecek, ya da bir yıldızsız gecenin sessizliğine bürünecek âlemi, ailemi. Sahi, bu sükunet tüm çığlıkları bastırmaya kâdir değil mi?** Başını iki yana salladı Selim. Düşüncelerin hücumuna maruz kalmıştı yine. Öyle ki çantasının fermuarını çekip de hazırlığı bitirdiğini dahi fark etmemişti. Son bir eksiği kalmıştı yalnızca. Başucundaki komodine doğru eğildi. Her daim kitli duran çekmecesini koynundan çıkarttığı ufak bir anahtarla açtı ve örtülerle sarıp sarmalanmış bir nesneyi büyük titizlikle ceketinin iç cebine yerleştirdi. Ar-

tık hazırıldı. Dünyalara sığamamanın, lakin dünya kadar gam ve kederle mustarip olmanın çaresini, sevdiklerini bir dünya elemin içine atıp evini terk ettiğinde bulacağına inanıyordu. Bulmak zorundaydı. Başka bir yol gelmiyordu aklına, kalbine. **Sahi kalp, doğduğu günden beri tıp tıplayan bir mekanizma merkezinde vücudunun. Ve bir selim mizan şu sergerdan kürede ölçmek için hakkı hakikati. Bir kırılmaz terazi, ama lâtif buzdan ve nurdan... Lakin inanana açar kapakçıklarını, kıymet vereni kıymetlendirir elinde simyacıların tahayyülî iksiri.** Öyle ki Selim bîhaberdi biçare iken binler marazından kalbinin. Yalancı tiryaklere talip, çıktı odadan, ardına kadar açık kaldı komodinin çekmecesesi...

Şimdi çıtırdayan yapraklar dahi kalmadı zeminde, bağlar bahçeler bir harabeyi andırıyor. Kara bir kış ayağı altına aldı tüm neşeli böcekleri ve susturdu şarkısını bülbüllerin. Güller ise çoktan çiğnenmişti, kokusuz ve narin. Başını eğmeye dahi lüzum yok artık görebilmek için hakikatini mevtin. Çırcıplak kalmış meşeler ve ardıçlar birer lahuti bürhanıdır elbet, zerreden küreye tüm kainatın, bir vakit gelip de sessizliğe bürüneceğinin. Böylesine zulümat, böylesine korku ve soğuk, müjdecisidir kabuğuna çekilmiş kiraz çekirdekleriyle yeni bir geleceğin, ve bir neşrin baştan başa, uğramaksızın aksaklığa. Yalnız gözü gönlünden kararmamışsa, gözünü aralamakla bir ılık hikmetin gönlüne nüfuz edeceğine inanana der "Büşra, Büşra (Müjde)!"

Selim evden ayrılalı yaklaşık iki ay olmuştu. Bu iki ay içinde pek çok istasyonda duraklamış, pek çok meskeni kendine yurt edinmişti. Daha doğrusu edinme çabası içindeydi. Başını soktuğu hiçbir çatı onu ilelebet himaye etmiyordu, muhakkak yarıklar vardı, sızdırıyorlardı ve göz yumamıyordu gözüne zorla sokulan aksaklıklara. Doğrusu tahammül de yoktu böylesine; insanların iyiliği, gayeyi, ülküyü dillerine pelesenk ettikleri yerde ne çatıda ne kapıda, hiçbir çatlak bulunmaması gerektiğine inanıyordu. Eğer ki elleri kesiklerle doluysa, nasıl olur da yaralarla bezeli, devaya muhtaç kimselere uzanabilirlerdi. Kendileri hastayken kimi iyi edebilirlerdi? Bu mefhumlar zihnini köstebek iştihasıyla kemirirken bir daldan diğerine savruldu da durdu. İki ay içinde beş tane ev değiştirdi. Beş tane hayal, beş tane yaşama sebebi, beş tane varoluş amacını tetkik etti. Beşini de başı önünde, yüreği madde nin doyuramayacağı bir açlıkla burkulmuş vaziyette terke mecbur kaldı. Şimdi evsiz ve barksız,

beyaz örtüleri bir tek yünlü yorganları altında horuldayanları ısıtan kara kışın ortasında kentin sokaklarını adımlıyordu. Her adımda biraz daha hissediyordu uğultusunu göğsündeki dipsiz kuyunun. Ve tir tir titriyordu. Soğuk, sabrı taşıracak bir raddeye gelmişti. Ceplerini yokladı bir umut, derinlerde kalmış bozuklukların şingirtisiyle hafiften tebessüm yayıldı çehresine. Ardından başını kaldırıp kolaçan etti etrafını. Köşe başında, kışın hırçın güzeli, iri çam ağacının gölgesinde kalan ufak tefek bir kahvehane ilişti gözüne. Hemen yönünü oraya çevirdi. İçeri girer girmez huzur veren bir ılık yayıldı kemiklerine.

Kahvenin orta yerinde büyük bir gururla dikilen soba işini pek iyi yapıyordu. Kahvede çok kimse yoktu, sohbet eden birkaç emekli ihtiyar, üç beş tane de kendi gibi işsiz güçsüz genç adam... Kimi gazete okuyor, kimi mahzun bakışlarla temaşa ediyordu etrafını. Selim de bulduğu ilk sandalyeye ilişti ve buğulu pencereden ağrı, sokağa sıçrattı nazarını.

Hemen önüne sıcak bir çay konuldu. Müteşekkirâne gülümsedi kahvecinin suratına. Yaşlıca olan kahveci de mukabele etti bu genç adama ve tam arkasını dönüp giderken, Selim, iç cebinden, kumaşlarla sarıp sarmalanmış meçhul nesneyi çıkarttı. Yıllardır çekmecesinde duran, el sürmediği, sürmeye içtinap ettiği nesneyi. Kahveci çayları dağıtırken göz ucuyla izlemeye koyuldu genci. Parmakları uyuşmuştu Selim'in. Aniden vücuduna nüfuz eden ısı ellerini karıncalandırmış, uykusunu getirmişti. Ama uyumayacaktı. **Çünkü biliyordu ki ne sıcak bir çay ne bebekleri hayran bırakacak derin uykular ne iştihasını kabartan leziz taamlar(yemek) ne gürültülü müzikler ve salınıp durmalar çalgıların çengilerin emrinde ne sevdalar fani olanlara, yitip gidenlere, muhakkak seni terk edenlere, hiçbiri ama hiçbiri ona hakiki saadeti veremiyordu.** Çaldığı hiçbir kapı ebedi huzura açılmıyordu. Onlarca gaye edinmişti şimdiye dek yahut edinme arzusuna kapılmıştı. Sonu izm ile biten onlarca kelimenin tutsağı olmuştu. Ve gün geçtikçe daha iyi anlamıştı Cemil Meriç'i. İzmler idrakimize gjydirilmiş deli gömlekleridir...

Son bir çaresi kalmıştı, son bir kurtuluş umudu. Tâ arayış yolculuğuna çıkarken, tâ en başındayken yanına aldığı, belki de içten içe en sonunda yolun ona varacağını bildiği... Son necat ihtimali, kumaşlarla sarılı nesne... Kahvecinin gözleri halen Selim'in üzerinde... Çayından koca bir yudum daha aldı. Boğazını temizledi, sırtını dikleştirdi.

Mühim kimselerle konuşmaya hazırlanır gibi yakasını paçasını düzeltti. Ve nihayetinde başladı sargıları aralamaya. Mavi mor ipekten kumaş aheste döküldü masaya, açık etti gizlediğini. Yeşil deri cilde sahip, avuç içi kadar bir kitap çıktı ortaya. Kapağında altın yaldızlı nakışlar... Her bir desen özenle işlenmiş, kabartmadan motiflerle daha da güzelleşmiş... Selim'in ellerinde bir mücevher gibi parlıyordu, bir mücevheri tutar gibi müdakkik tutuyordu ellerinde Selim. Bir müddet öylece izledi kitabı. Sonra titreyen ellerine inat araladı narın sayfalarını. Mahir bir hattatın izlerini taşıyan, baştan sona sanatkarane işlenmiş arabî harfler ve kelimeler... Selim gözleri istemsizce dolan yaşlardan mütevellit buğulu, yakıcı bir kor tuttuğunu yeni fark etmişçesine hızla bıraktı elinden kitabı. Kahveci de bıraktı tepsisindeki son çayı, ve gözleriyle epeydir misafiri olduğu Selim'in masasına maddeten de gitmeye karar verdi. Gençten izin istemeden süratle ilişti karşısındaki tabureye. Elindeki boş çay tepsisini göğsüne bastırıldığı halde oturmuş bakıyordu gence, kırpmadan gözlerini. Selimin nazarı kitap ve adam arasında gitti geldi. Hızla kumaşları kapatmaya yeltenmişti ki kahveci kavradı elini. Şaşırmıştı Selim, neyin nesiydi bu adam? Biraz da öfkeyle elini çekmeye çalıştı ama kahveci müsaade etmedi. Gözlerini iyice açarak "Biliyor musun bu kitabın adı nedir evlat?" dedi. Selim anlamaz bir halde ama yine de ilkokul çağlarında bir talebenin öğretmenine verdiği masumane cevaplara mahsus bir safiyetle "Evet, Kuran-ı Kerim" dedi.

Halbuki neden bu adama cevap vermek zorunda olduğunu bilmiyordu. Ama zorundaydı işte... Sonra adam devam etti "Bilir misin bu kitap kimin kelimidir?" Selim yayından fırlamaya hazır bir ok kadar gerilmişti "Allah diyorlar" dedi. "Demek diyorlar, peki ya sen ne diyorsun?" kahveci artık Selim'in kolunu tutmuyordu, onun yerine Kuran'ı almıştı avuçlarına. Narın narın okşuyordu cildini. "Ben bilmem, pek de inanmam böyle hikayelere. Allah'a da inanmam, inanmazdım. Ama, ama..." boğazı düğümlenmişti. Kahveci kitabı karıştırmaya başladı, kısa bir süre sonra gözleri ışıdayarak durakladı bir sayfada. Belli ki aradığı ona buldurulmuştu. "Demek hem Allah'ı bilmiyorsun, tanıımıyorsun hem de inanmıyorsun? İnsan tanımadan nasıl der inanmam, bilmeden nasıl der yalan?" Boğazını temizledi, oturuşunu düzeltti ve kısıp fakat derinden, hiçlik ve sonsuzluk arasında çalkanan bir mekanın merkezinden yayılan bir sedayla okumaya başladı.

﴿ اَللّٰهُ قُلِّبْ وَاَلْاَرْضِ السَّمٰوٰتِ رَبُّ مَن قُلِّبْ ۝
 ﴿ ضَرًّا وَّلَا نَفْعًا لِاَنْفُسِهِمْ يَمْلِكُوْنَ لَا اَوْلِيَاءَ دُوْنَهٗۙ مِّنْ اَفَّاكُنْذِمٌ قُلِّبْ
 ﴿ اَلْاَعْمٰى يَسْتَوِي هَلْ قُلِّبْ
 ﴿ وَاَلنُّوْرُ الظُّلْمٰتِ تَسْتَوِي هَلْ اُمٌّ وَاَلْبَصِيْرُ
 ﴿ عَلَيْهِمُ الْخُلُقُ فَتَشْبِهْ كَخَلْقِهٖۙ خَلْقُوْا شُرَكَاءَ لِلّٰهِ جَعَلُوْا اُمٌّ
 ﴿ اَلْقَهْرُ الْوٰجِدُ هُوَ شَيْءٌ كُلُّ خُلُقٍ اَللّٰهُ قُلِّبْ

[Rad 16]

Başını kaldırdı ve Selim'in yaşlarından arınmış titrek gözbebeklerine baktı. Birbirine kenetlenmiş dudakları ve rengi kaçmış benziyle bir heykeli andırıyordu Selim. Yalnız ıslak yanakları onu açığa vuruyordu. Ve gittikçe hızını artıran yürek tıp tıpları...

"(Resûlüm!) De ki: «Göklerin ve yerin Rabbi kimdir?» De ki: «Allah'tır.» O halde de ki: «O'nu bırakıp da kendilerine fayda ya da zarar verme gücüne sahip olmayan dostlar mı edindiniz?» De ki: «Körle gören bir olur mu hiç? Ya da karanlıklarla aydınlık eşit olur mu?» Yoksa O'nun yarattığı gibi yaratan ortaklar buldular da bu yaratma onlarca birbirine benzer mi göründü? De ki: Allah her şeyi yaratandır. Ve O, birdir, karşı durulamaz güç sahibidir." bir kağıttan okur gibi zihin sahifelerinin birisinden ezbere aktardı ayetin mealini kahveci ve devam etti "Söyle bakalım evlat, göklerin ve yerin Rabbi olan Allah'ı tanıyor musun, yoksa dostların, sevdaların, ülkülerin, hayallerin mi var seni gömen karanlıklara kör edici bir hırsız feneri aydınlığıyla.

Biliyor musun sahi O'nun her şeyi yarattığını, biliyor musun O'nun bir ve tek olduğunu. Biliyor musun O'nun gücü karşısında kimsenin direnemeceğini. Sahi evlat, tanıyor musun Rabbinizi?". Kapattı Kuran-ı Kerim'i ve sardı atlas kumaşlar içine dikkatle. Ardından uzattı Selim'e ve kalkmaya davrandı. Lakin bu sefer de Selim müsaade etmedi kıpırdamasına, yapıştı adamın koluna. Bir elinde Kuran-ı Kerim, sımsıkı tutmuş lakin istemsizce titriyor, diğer eli kahveciyi kavramış ve kaskatı kesilmiş belirginleşen damarlarıyla bileklerinin. Dili çözülüyor nihayet "Anlat, bana O'nu anlat. Göklerdekini ve yerdekini, zerredекini ve alemdekini, uzaydakini ve yüreğindeki, her birini anlat bana. Kim olduğumu anlat. Kim olduğunun bir önemi yok. Yeter ki anlat. Kör gözlerime nur ver, ziya ver. El yordamıyla seçemem, aydınlat yolumu hakikat meşalesiyle. Tut ve çıkar beni yalancı dostların arsız bir yosun gibi

dibe çekişinden kara okyanuslar içinde. Yalvarırım, anlat. Anlamazsam ağlayacağım.” Perişan bir halde olduğu yerde biraz daha ufaldı Selim. Kur’an’ı Kerim’i iki koluyla birden göğsüne bastırmış, başını önüne eğmişti. Çaresizlik içinde kahvecinin yeniden karşısına oturmasını bekliyordu. Kahveci sustu bir müddet, düşünmek için değil, düşündürmek için. Merak toprağına attığı sual tohumlarının çatırdaması için kıvrılırken kıvrımlarında zihnin. Derken bir sandalyenin gıcırtilar yayan sesi yankılandı baştan sona alemin semalarında. Başı kalktı utanç ve sürurla Selim’in, karşısında mütebessim bir çehre, onu şefkatle kuşatmakta. “Anlatacağım.

Lakin bölmek yok sözlerimi, güven bana yalnızca. Neyi arzuluyorsa yüreğin, bir bir sereceğim önüne, birer birer açılacak defterlerin. Ama dinle ve düşle. İşimiz evvela tefekkür ile.” soluklandı ve devam etti kahveci “Doğduğumuz günün evvelinde başlamıştı hikayemiz. İlk durağı-mız Elest Bezmi’ydi, yaratılmış cümle ruhların huzur-u ilahiye çıktıkları ilk mekan. Kalu bela derler halk için- de bu hadiseye, sual etti Mevlamız, “Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” Bir ağızdan cevapladık “Elbette Ya Rabbi.” Ta o gün sözümüzü verdik, emaneti yükledik. Kul olduk Rabbimize ve acimizi bildik. Dağlar çekindi bu emaneti yüklenmekten ama biz, insanoğlu zalim ve cahildik. Aynı zamanda dağlardan da, yaratılmış cümle mevcudattan da kıymetliyedik.

Evvelinde doğumun, ahsen-i takvimdeydik. Makamların en üstünü... Sonra bağır çağır çıkarttık başımızı sıcak kesesinden anamızın. Tanıştık alemle, tanıştık kendimizle. Büyüdük, serpildik ve açıldı zihnimiz gün geçtikçe. Yavaş yavaş anladık bir muharebe meydanındayız, ağızımıza atacağımız lokma için dahi yer çekimiyle savaştayız. Kolunu kaldırmadan koparmak yok meyveleri, eğilmeden koklayamazsın çiçekleri. Değil burası baki, belki bir kervansaray, bir konuk evi... Kapansa da ışıkları hanın, parlayacak ahirinde bir alem-i ebedi. Gelenler gitti, giden gelmedi. Demek diyar-ı memleket var, satılmıyor dönüş bileti. **Gaye düşünmek ve anlamak, neden ki? Neden yarattı beni Yüce Halik, yok mu bir izah-ı hakiki?** Olmaz mı diyor on dört asır evvelinden bir Zat. Yüzünde bir nur var ki şems kazınıyor gök sahifelerinden, eşsiz rayihalar yayılıyor tâ

zamanın ötesinden. Ben O’nun kulu ve elçisi, sizler de ümmeti, ümmeti diyor tâ beşikten mezara dek Muhammed-i Arabi Aleyhissalatü Vesselam. Ne dedi, kuluyum ve elçisi. Önce kuluyum dedi, beyan etti aşikarane nedir bir insanın yaradılış gayesi. Öyle ki nebilik dahi sonraki vazifesi... Anlattı Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem), ve daha da ehveni, yaşadı kusursuzca, yaşattı buyruksuzca. İşitti ve itaat etti cümle sahabesi, ve gelmiş ve gelecek olan bütün mahlukat . Nedir kul olmak evlat, nasıldır insan? Nasıl yapıştın öyle koluma, elemli ve kederli? Döndün durdun kendi etrafında denk getirebilmek için hak yoluna ibreni. Ama ancak karardı gözlerin, kaydı düşüncelerin. Nihayet körleştin, son bir umut tutundun hakka, henüz yitip gitmemiş parıltıları kalu belada verdiğin sözün, çıkardı karşına göz kamaştırın lem’asını gerçeğin. Acızsın evlat, ulaşmıyor elin kolundan ötesine, fakırsın, hiçbir uzvunu satın almadın kendi emeğinle. Yine de sonsuz arzuların, hudutsuz hayallerin var, doymuyor miden, dinmiyor susuzluğun. Sıkışmıyor kafatasına fikrin ve sorgun. Ve elbet varıyor sonsuza, umudun.

“Şu halde hayat, ölümle ölüme karşı koyan kuvvetler arasında bir ömürlük mücadeleden başka bir şey değildir.”

Nurettin Topçu

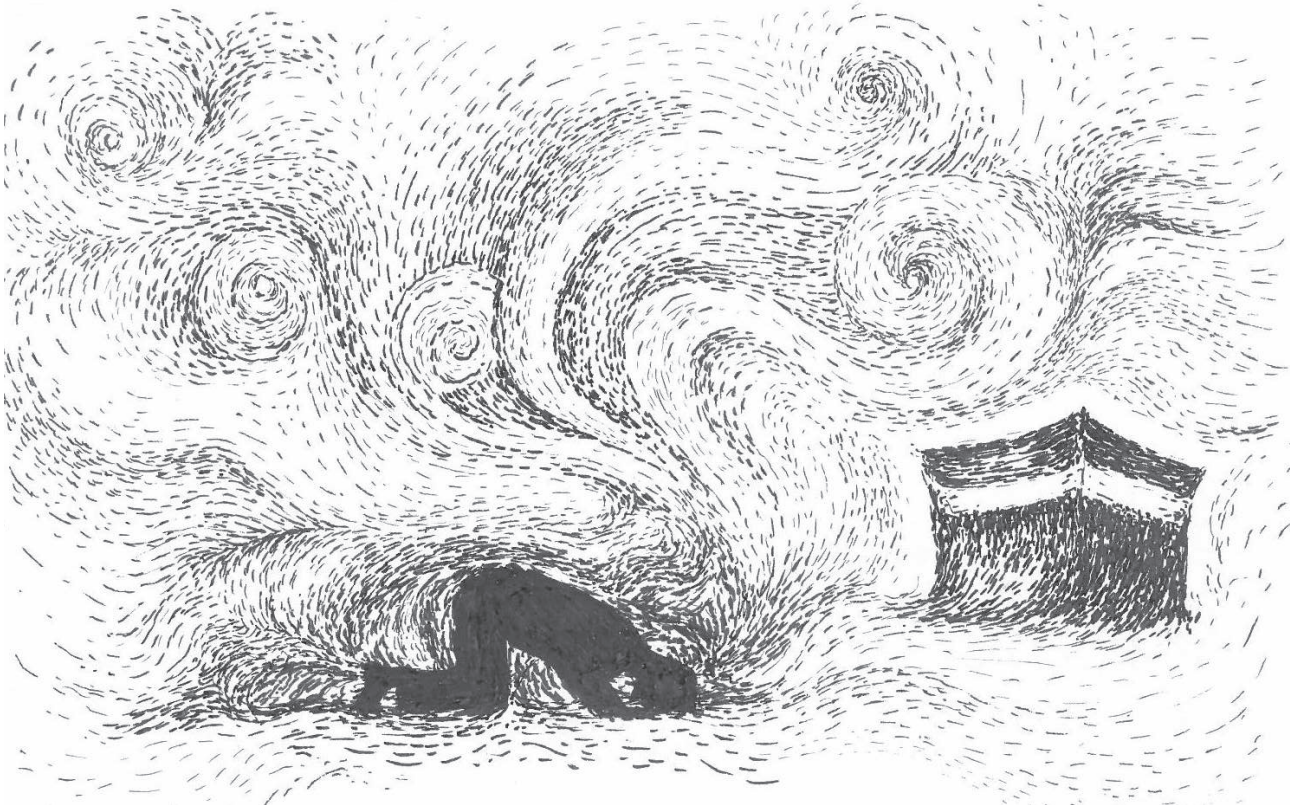
Sen arıyorsun, ben arıyorum, kim geldiyse bu fani dünya yurduna aradı, gelenler de arayacak bizler gibi. Bulmak için çırpınacak hakikatı. Ve emin ol, selim ol, aranan bulduracak kendini. Zaten budur yaratılış gayesi. Bakmak Rahman’ın hilkat harikalarına, okumak evvela bu nakışlı kitabı, sonra kainatı ve dönüp dolaşıp kendi sayfalarını. Seyretmek uçan kuşu, çalışan karıncayı, doğan güneşi, yağın semayı, baştan uca yaratılmış tüm sanatlı mevcudatı ve ulaşmak sanattan sanatkara, yaratılmıştan Yarıdan’a. Lâtif zerredeki akisten okumak güneşi ve sonunda dönüşmek bir zerreye tek gayesi yansıtmak olan Esmayı İlahiyi. Doğmak büyüme ve ölmek... Sandın mı ki bu hikaye böyle biter? **Esas olan yeniden dirilmek...”**

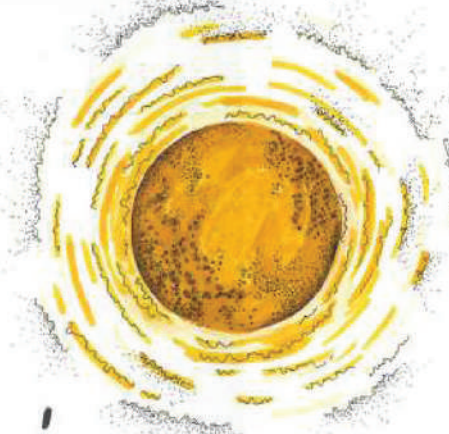
Tane tane patlar tomurcuklar, neşv ü nema eder kuru kabuklar ve tohumlar. Boy verir filizler, yeşerir çalılar. Silkinir tabiat, çapaklı gözlerini yıkar nisan yağmurlarıyla. Ses gelir suskun tarlalara, kargalar didiklemeğe başlar buğday tanelerini. Elleri dikilir semaya karıncaların ve yeniden düşerler rızık peşine tetkik ederek zemini. Bulutlar çıkar meydana eskisinden de beyaz, gökyüzü berraklaşır, kalmadı sis ve ayaz. Gürüldür ırmak-

lar, fışkırır kaynaklar. Erir buzlar, damlar saçaklardan sarkıtlar. Kuvveden fiile geçer kiraz çekirdekleri, süsler yaşarmış dalları taze gelin misali. Gün doğar, güneş ezelden beri bekler bu leylin sabahını. Kara döşeğini terk eden beşer kuşanır yepyeni bir vücut ve ruh libasını. Sonra iştirir yüreğinde ezeli bir fermanın sürürlü sedasını:" Ey insan! Kavuş Rabbine kalb-i selimane, vaktidir yeniden uyanmanın bir bahar sabahı."

Çocukluğunun parmak izleriyle boyalı ahşap kapıyı onca geçen zamana rağmen bir köşeye atmaya kıyamadığı anahtarlarıyla açtı ve usulca süzüldü içeri. Saat gecenin üçüydü. Derin ve içli bir sessizlik hakimdi baba ocağında. İki kişiden ibaret olan ev halkı belki kabuslar belki arada bir kapıyı çalan tatlı rüyaların esaretinde uyuyor olmalıydı. Parmak uçlarına basarak ilerledi Selim. Aralık duran yatak odasına kaçamak bir bakış attı. Yüzleri kapıya dönüktü anne ve babasının. Ne çizgili ifadeler, ne bitkin yumuşlar göz kapaklarını bu nisan gecesine... İçi burkuldu, içinde tarifi bilhassa belirli olan bir azap vardı. Yoklamak öylesine yoruyordu ki susmayan vicdanını. Ses etmeden ilerledi biraz daha ve odasının kapısını gıcırdatmamaya gayret ederek araladı. İçeri si uzun süredir kimselerin ayak basmamasından sebep bir kimsesizlik sisine bürünmüştü. Ama

yine de her şey yerli yerindeydi. Ama her şey tepetaklaktı Selim'in bu yepyeni çağında hayatının. O ne müthiş bozgundu, ne müthiş yıkılmıştı başına deve kuşu misali yaşadığı günleri. Şimdi oturmuştu tüm parçalar, şimdi sonsuzluğu çekiyordu ciğerlerine, aldığı her nefeste. Yaşamak sonradan öğrenilen ince bir sanattı demek ki. Selim birkaç dakikalık mana yağmurlarıyla ıslanmıştı seyrin ardından başını usulca salladı sağa sola. Heyecandan titreyen elleri ceketinin iç cebinde kayboldu bir anlığına, ardından dingin ve vakur bir bakış yerleşti çehresine. Mavi mor kumaşlarla sarılı ufacık bir nesneyle gerisin geri dışarı çıktığında elleri, titremiyorlardı eskisi gibi. Evvela başucundaki komodine yöneldi Selim, bir anlığına artık kilitli olmayan çekmeceyi açmaya yeltendi, sonra nane acılığında bir tebessüm yayıldı suratına. Önce dil yakan, ardından mavi yeşil çayırın ferahlığını yâdigar bırakan içten bir tebessüm... Ani bir dönüşle komodini arkasına aldı ve kitaplığına yöneldi. Araladı sarılı kumaşları, açığa çıkardı saklı olanı. Parıldadı yeşil cildi üzerindeki altın nakışları. Özenle yerleştirdi onu en üst rafına kitaplığının ve yumdu istemsizce nelenen gözlerini. Fısıltıyla karışık birkaç kelime döküldü dudaklarından, "Ya Baki Entel Baki, Ya Baki Entel Baki!"

İslâmiyet
güneş gibidir;
tiflemekle sönmez
Gündüz gibidir,
göz yandırmakla
gece almaz
Gözünü kapayan
yalnız kendine
gece yapar

SON'A SELAMIMIZI BAHARDA VERMİŞTİK

Kelebek bir inanıştır , mavilerin katılaştığı yerde bile bir duyuş azim bir sezıştır.

Nisanın mayısa kaydığı günlerin sıcacık baharı yüreklerimizdeki kelebeklerin can kaynağıdır.Bir tek dokunuş ,bir doku , bir ses ,bir kuvvet... Ve o anda uçuşuverecek binlerce kelebek....

Sabır.Sabırdır bizi ayakta tutan. Hayy ve Kayyum olanın kuvveti damarlarımızdaki kanı çağıldatan...O olmasa olmazdık.Ne güneş dokurdu sıcacık bağlarımızı,ne yağmur ıslatmaya mecal bulabilirdi.Hava dona(bile)kalamazdı.Ne bahar , ne yürek ne de kelebek kalırdı.O ki Subhan'dır. Yönümüzü döndük O'na.Yüreğimizi de kelebeklerimizi de ismarladık. Sığındık ki toprak bile incitemesin , tohum bile duamıza dursun.Güneşler kalbimizi ıslatırken tertemiz bir güne var olalım. Canımıza tertemiz bir doğum , en baharından bir oluş dokunsun. Bir yürekten damlayan hiçkırık

köprü olsun yemyeşil ağaçlara ve gül sesli kuşlara.

Cinnetimizi biz bile okuyamazdık.Bir oluş, bir kılış her cinnetin sonu; yeni yeni baharların , yazların başı oldu.Bu gidişte bize de bir vazife ver Rab-bim. Ağaçların damarlarına su olalım, zihinlerde bir fikir, yüreklerde bir kıvılcım olalım. O tutuşan alevlerin körüğü olalım ve kül olsun nemrut.Biz*, bize bizden yakın olan olmaksızın bir defa bile kanat çırpamayız .Bir santime kör , kendi kulağı-mıza sağır oluruz.

Vekaletimizi devrettik ki O'na , O bize yetendir. Rabbim... bize , bize yettiğini unutturma.

* "Biz" yalnız O'na kulluk eder ve yalnız O'ndan yardım dileriz.

CEHALET

Arapça'da c-h-l kökünden gelir ve bilgisizlik anlamında kullanılır. Aynı zamanda kontrolden çıkmak, nefsinden konuşmak (bir dayanağı olmaksızın) ya da düşünmeden harekete geçmek, mantıksızca hareket etmek; bunların hepsi demektir cahiliye. Kısaca özetlemek gerektiğinde bizim sadece cehalet olarak adlandırdığımız şeyi Kur'an aslında gerçekten harika olan dört ayrı kavrama atfeder.

Bunlardan ilki Zann'ül Cahiliye. Cahilce bir varsayım, bilgisizliğe dayalı bir zannetme ve duygusal, şahsi bir varsayıma dayanan bir çıkarımdır. Başka bir deyişle bir kimse için en kötü ihtimali düşünürseniz ve kötü biri olduğunu varsayarsanız, hiçbir kanıtınız olmaksızın ona bir kötülük veya suç atferseniz, bu Zann'ül Cahiliye sınıfına dahildir. Veya "Ah, falan şer benim başıma geldi, bunu bana Allah yapıyor ve ben neden yaptığını biliyorum, beni cezalandırmak istiyor." ya da "Allah benden nefret ediyor." gibi bir şey düşünürseniz, bu da Zann'ül Cahiliye'dir. Yani, insanlara dayalı olabileceği gibi Zann'ül Cahiliye, Allah'ın bizzat kendisine dayandırılan bir cahillik türü de olabilir. Başka bir ifadeyle insanların Allah hakkında yanlış sanıları, varsayımları olması durumu. İkincisi, kişinin kendini cehaletle süslemesi, gü-

zel göstermesi: Teberrüc'ül Cahiliye'dir. İnsanın doğasında güzelleşmek arzusu vardır, bu Allah tarafından kalplere konulan bir şey; güzel görünmek, güzel giyinmek, güzel bir yerde iyi bir hayat yaşamak vesaire...

Ama aynı zamanda, bu güzelleşmenin insan tarafından cahil/bilgisiz bir biçimde gerçekleştirilmesi durumu var. Biraz daha açmak gerekirse, bu güzelleşme arzusu, vahye dayalı olmasından ziyade, elbette açık bir şekilde insanın fitratına gömülü haldedir, varlığı tartışılmazdır. Fakat ahlaki kuralları ihlal ederek doğasında bulunan bu ihtiyaçlarını karşılamaya çalışanlar, kendini cehaletle süsleyenler var. Aşırı dikkat çekici veya uygunsuz bir görünüme bürünüp bu tür yolları özellikle seçen ve bunun güzelleşmek olduğunu düşünenler var. **Örneğin, argo oldukça yaygınlaştı; deyim yerindeyse "güzelleştirilen", cazip hale getirilen üslup günümüzde bu oldu.** "İyi" ve "güzel" algısı ters yüz oldu. İşte bunlar Teberrüc'ül Cahiliye'nin örneğidir. Aslında çirkin olan şeylerin süslenmesi...

Üçüncüsü ise Hamiyet'ül-Cahiliye. Hamiyet aslında birinin yanında yer almak, birinin/bir şeyin tarafını tutmak anlamına geliyor. Hamiyet'ül-Ca-

hiliye ise bağıllığın, sadakatin bir insana veya bir grup insana ait olması ve bu bağın gerçekten rasyonel bir sebebe dayanmaması durumudur. Mesela insanlar bir spor takımının fanatik taraftarları olurlar; öyle ki bazıları maç bitişi karşı takımla dövüşmeye hazırdır veya bir kabile mensubu, kendi soyunun diğer kabilelerden üstün olduğuna kendince öyle ikna olmuş vaziyettedir ki diğerlerini aşağılamaya, hor görmeye hatta onları neredeyse insan dışı olarak görmeye her daim hazırdır. İşte böylesi bir bağın adıdır Hamiyet'ül-Cahiliye. Evet, bu durum başka pek çok şeyde tezahür edebilir. İslam, söz konusu olduğunda dahi, "Benim cemaatim, benim tarikatım, benim hocam, benim medresem/okulum, benim arkadaş grubum..." şeklinde karşımıza çıkan düşünce biçimleri de Hamiyet'ül Cahiliye kapsamındadır. Böyle bir durumda, üstünlük duygunuzun tehdit eden en ufak şey sizi tetiklemeye yeter olur.

Buraya kadar üç farklı tanımı ele aldık: Cehalet içinde kök salmış salmış varsayım ve fikirler, cehaletle süslenmek ve şuursuzca kurulmuş bağlar. Dördüncü ve son olarak, bunların en kötüsü, cehalet içinde kök salmış olan hükümler ve cahilce alınmış kararlar: Hükm'ül-Cahiliye. Bu bahsettiğimiz dört aşamayla ilgili kayda değer olan şudur, bunlar aslında adım adım toplumsal bir cehalet sürecini oluşturabilir.

Çünkü bir toplumda Zann'ül Cahiliye, fazlaca yaygınlaşan tutum olduğunda; insanlar dış görünüşüne, maddi güzelliğe edep boyutunu ve haddi aşarak, saplantılı önem verir hale geldiğinde, onlar için mühim ve güzel sayılan şeylerin standardı gitgide bayağılaştığında ve basitleştiğinde; bir de üstüne o toplumdaki insanlar biriyle, bir grup insanla veya bir şeyle şuursuzca gönül bağı kurar hale geldiğinde ve kimsenin bu vaziyeti sorgulayamadığı, eleştiremediği bir noktaya varıldığında; bu toplumdan çıkacak hüküm ve kararlar cehalet içinde kök salmış hüküm ve kararların ta kendisi olacaktır. Ve bu son aşamaya gelindiğinde, böylesi bir toplumdan geriye kalan ancak yozlaşma, bozulma ve nihai yıkımdır.

Yani Allah cehaleti eleştirir ama aynı zamanda onu dört kısma ayırır ve dördüncü olarak bahsedilen cehaletle hüküm veren bir toplum anlamına gelen aşama, aslında son aşamadır. Allah (c.c) bizden, önceki üç aşamayla, bu sona bağlanan sürece dikkat çekmemizi istiyor. Yani bu geniş kapsamlı son raddenin başlangıç noktasına; bir

toplumun harabeye dönmesine öncü adımların neler olduğuna işaret ediyor.

Allah (c.c.) bizleri cehaletin her şeklinin, her versiyonunun karşısında duran insanlardan eylesin. Bizleri; kendisindeki ve çevresindeki cehaleti saptayanlardan, akıl ve adalet üzere olanlardan eylesin.

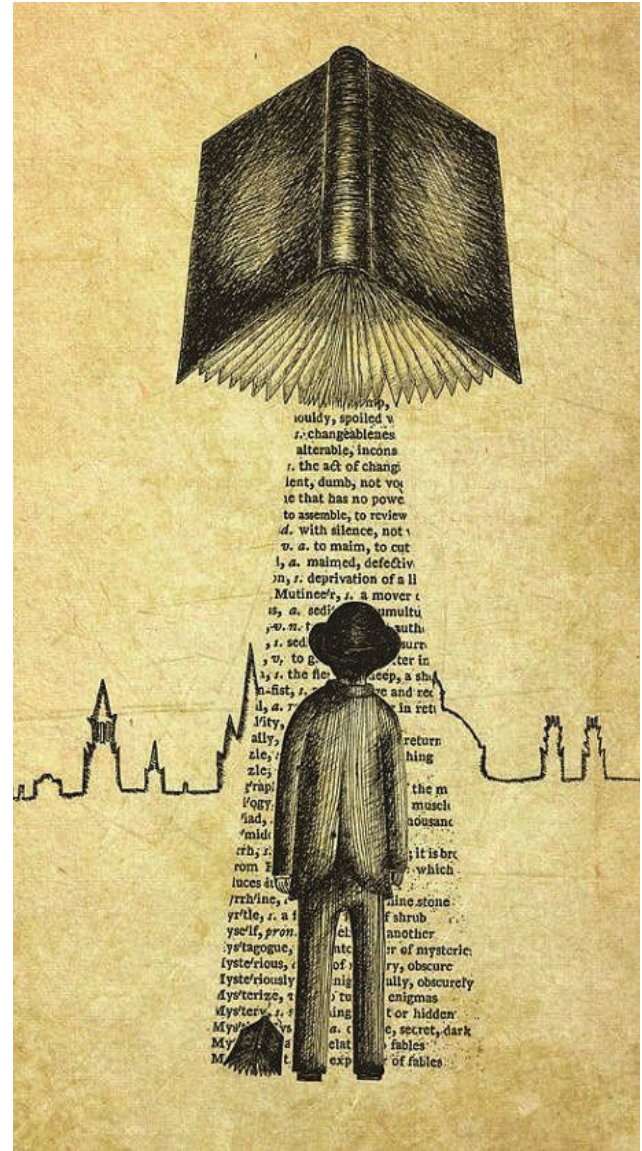
Selamun Aleyküm.

Nouman Ali Khan

"The Cost of Ignorance"

<https://www.youtube.com/watch?v=udctak-ZmIM> (dergiye konulmaz)(S.Ö.)

Çeviri: Büşra Katmerlikaya

Zira
şu misafirhane-i dünyada
nazar-ı hikmetle
bak san
hiçbir şeyi
nizamsız, gayesiz
göremezsin.
nasıl sen
nizamsız, gayesiz
kalabilirsin?

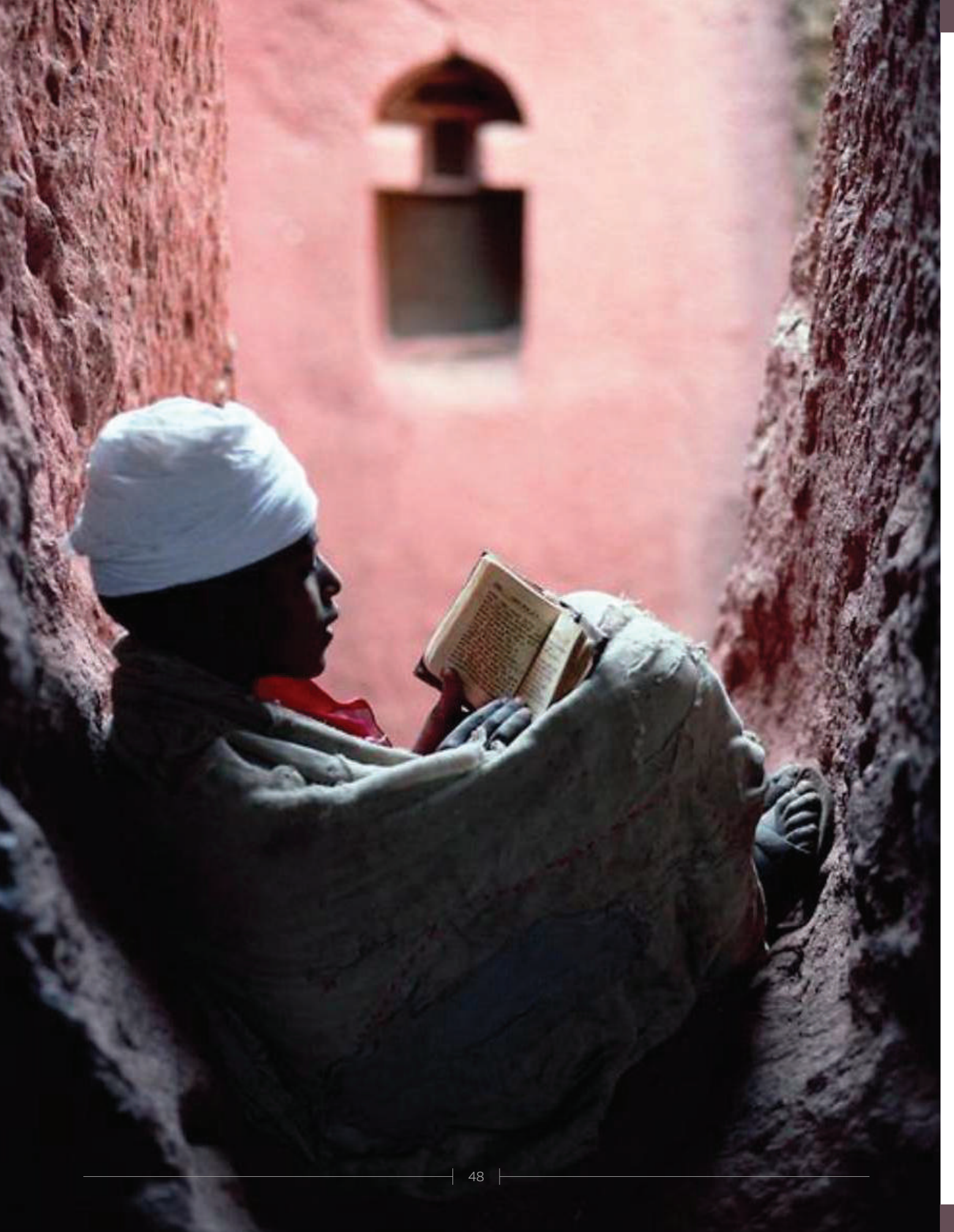
FARKINDALIK

Görülmeveni görmektir farkındalık. Kendini izlemektir, hayatında gözlemci olmaktır. Duyuların ötesine geçmektir. Yavaşlamaktır, aldığı her nefesi hissetmektir. Yargılamadan, eleştirmeden, sorgulamadan olana kabul vermenin çizgisidir. Hayata farklı bakmaktır bir noktada. Aynı sorunları aynı kafayla çözülemeyeceğinin zihnimizde uyanırdığı ışıktır. Ruhumuzun ışığı ne derecede emdiğinin ölçüsüdür. Bu hayat yolculuğunda yeni elde ettiğimiz pencerelerle bakış açımızı genişletmektir.

Değişimlere gösterdiğimiz esnekliktir. Ömür boyu süren bu süreçte bir çok fiziksel, duygusal, zihinsel değişimler meydana gelir. Bir cevaptır

farkındalık. Hayatı fark etmek, farkına varmaktır. Ruh ve gerçek bilincin aynı notada buluşması gibidir. Hani yaş aldıkça sadeleşir insan, farkına vardıkça da yavaşlar insan. Başrolünde oynamaktan yorulduğu hayatı seyrederek artık.

Aslında tüm bu anlatılanların çok ötesindedir farkındalık. Eğer farkındalık anlatılırsa o farkındalık olmaz. Farkındalığı anlatamamaktır farkındalık. Her giydirdiğimiz kelimenin yetersiz kalmasıdır. 25 yaşındayım ama başlangıç noktasına ulaşmam 23 yılımı aldı. Hayat farkına varınca başlar derler.Umarım hayatınız başlamıştır...

LİSAN MES'ELESİNE DÂİR BİR BAKIŞ

Türkçe mes'elesine dâir yazmayı , bu işin ehilleri yanında hâddini aşmak olarak görüyorum fakat bu mes'elenin sâhip çıkanları nerdeyse hiç kalmadığı hâline bakarak ben de nâçizâne fikrimi beyan etmeyi uygun gördüm. Zâten yazma sebebim de işin ehillerine itibar edilmeksizin , nerdeyse herkesin bu hususta hâddini aşarak iddialı konuşması ve ilme yaptıkları hürmetsizlikleridir.

Türkçeyi doğru konuşan-kullanan birini gördüğüm zaman hayret ediyorum. O kişiye , nasıl ki bir müzede daha ziyâde alâka gösterilen nâdide bir parça vardır , ben de ona , bu saha nadide görüp alâka gösteriyorum. Bu söze şaşmamalı çünkü günümüzde doğru Türkçe konuşan , yazan kalmadığı gibi ona itibar edilen de pek kalmadı. Bugün doğru Türkçe denilince akla , hayattakilerden , bir elin parmağı kadar ancak isim geliyor. Bu da , maalesef bu meselenin bir hayli sıkıntıda olduğunu âşikâr ediyor. Esasında edebiyat sahasında büyük bir muvaffakiyet gösteremememizin sebebi de budur. Zâten doğru Türkçenin rağbet edilmediği , konuşulup yazılmadığı bir cemiyetten nasıl bir muvaffakiyet beklenebilir ki?

Çok geniş bir çerçevede ele alınması lazım olan bu mes'elenin mâzisi Tanzîmat'a kadar uzanıyor. O devirde belki mâsûmâne başlayan , halkın hiç bilmediği Arabî,Farisî kelimelerin edebiyatta kullanılmasının lisana zarar verdiği zaviyesinden bakılıyorken, Cumhuriyetin ilk devri ile bir başka hâl alıyor. Osmanlı bakiyesi her ne var ise kurban olarak görüldüğü o devirde , din ve târih yanında lisan da hedef olmuştur.

Evvela bin sene kullandığımız alfabemiz değiştirildi ki bu lisanımızda yapılan ciddi bir hatadır. Te'siri hala devam etmekle beraber telâfisi çok zor sıkıntılar doğurmuştur. Bu sebeple yeni nesilin , eski ile irtibatı kesilmiştir. Öyle ki torunları , dedelerinin harpte yazdığı mektuplarını dahi okuyamaz hale gelmişlerdir. Bunun yanında bir silsile halinde giden ilimin önüne de set olmuştur. Arabî alfabedeki eserler , latinize edilmek suretiyle akademiye kazandırılıyor. Bu da ciddi

zaman kaybına sebep oluyor. Bu bilgiler alfabe meselesine dair sadece hülâsâtü'l-hulâsadır. Alfabenin yanında lügata dokunulması bir diğer hezimettir .Daha eskiden halkın lisanına yakınlaşmak gibi bir gaye tâkip ediliyorken , bu devirde hiçbir ilmî ciheti olmayan hareketlerle , lisandaki tüm Arabî , Farisî kelimelere âdeta düşman olunmuş , bunların yerine kâim kelimeler uydurulmuştur. Hatta bir kelimenin Türkçesini (güya) teklif edenlere , para verileceği ilanları mevcuttur. Bu tavrın yanlış olduğu geç de olsa anlaşılmıştır ki M.Kemal itiraf kabilinden "Dili bir çıkmaza saptamışsınız .Bırakırlar mı dili bu çıkmazda? Hayır. Ama ben de işi başkalarına bırakmamam. Çıkmazdan biz kurtaracağız"[1] demiştir.

Pekâlâ bugün biz ne yapacağız? Nasıl bir yol tâkip edeceğiz de güzelim Türkçemizi bu sıkıntıdan kurtaracağız? Evvelâ her işte olduğu gibi kendimize çekidüzen vereceğiz. Seçtiğimiz kelimelere dikkat edip doğru telaffuz edeceğiz. Tabii bu mes'elenin ehemmiyetini tam idrak edebilmek için mâlûmatımızı arttırmalıyız. Dipnottaki[2] eserler bunun için bir öncü olacaktır. Bunlarla iktifâ etmeyip yanlarına başka eserler de ilâve etmek lazımdır. Bilâhare Türkçeyi doğru konuşan-yazan müellifleri tâkip etmek ve eserlerini okumak lazımdır. Günümüzde bu iş için rehber insanlar azdır. Bu sebeple eski eserleri okumak da çok faydalı olacaktır. Son olarak bu meseledeki hassasiyetimizi çevremize aksettirmeli ve onların da bu hususa dikkatlerini çekmeliyiz. Tüm okuyanlara bu işi dikkate almalarını istirham ediyorum. Vesselam.

[1]Falih Rıfkı Atay, Çankaya,Dünya yayınları, cild 2, sayfa 452.

[2]Kadir Mısıroğlu,Bin Uydurma Kelimeyi Boykot Yahud Doğru Türkçe Rehberi ,Cebil Yayınevi

Ali Fuad Başgil,Türkçe Meselesi

Nihad Sami Banarlı, Türkçenin Sırları; Kubbealtı neşriyat

"Kıyamet gününde müminin terazisinde en ağır gelecek şey güzel huydur."

(Hadis-i Şerif)

VERİN KALEMİ ELİME

İçimdeki dokunulmamış şair uyandı
Verin kalemi elime
Dökeyim mısralara herşeyi
Belki anlam bulur adın koyamadıklarımız
Sitemlerim öfkeye dönüşür
Sonra merhamet ile buluşur
Sevgi durağında erir en son
Böylece iç yolculuğum sonsuza uzanır belki
Verin kalemi elime
İçimdeki fırtınayı dindirmek adına yazayım her şeyi
Rotam karıştı dalgalı denizlerde
Sesim karanlığa karıştı
Nefesim denize,
Omuzlarımda gereksiz yükler
Batırıyor beni çırpındıkça
Tek kurtuluş var biliyorum ama kabullenemiyorum
Verim kalemi elime;
Giydirmek istiyorum kelimeleri en yalın haliyle
Vücut bulsunlar her bir cümleyle

Medeniyet Köşesi

MOZAİK

Anadolu topraklarında farklı medeniyetlerin bir yansıması olarak ortaya çıkan mozaik sanatı MÖ 3000'li yıllarda Sümerlerde başlıyor. Küçük renkli taş, cam ve ahşap parçalarının bir araya getirilmesiyle resim oluşturulması olarak tanımlanıyor. Tapınak, mabed, ev ve yollarda yer, duvar ve tavan döşemesinde uygulanmış ve kullanılan desenler dönemin kültürel, inanç ve yaşayış tarzı hakkında önemli bilgiler edinmemizi sağlıyor. Mitolojik öyküler, avcılık hikayeleri ve bitki desen

lerinin canlandırılmaya çalışıldığı mozaik eserlerinde genellikle geometrik desenler kullanıldığı görülüyor. Ülkemizde başta Antakya Müzesi olmak üzere Ayasofya, Efes Antik Kenti ve Demre, mozaik eserleri ile ön plana çıkan mekanlar arasında yer almaktadır. Ayrıca Bedri Rahmi Eyüboğlu, Ferruh Başağa, Mustafa Pilevneli ülkemizin yetiştirdiği değerli mozaik sanatçılarından bazılarıdır.

Arkeolojinin Simgesi "Çingene Kız"

1998'de Fırat Nehri kıyısında bulunan Zeugma Antik Kenti'nden bir mozaik çıkarıldı. Kimliği konusunda kesin bilgi olmamasına rağmen folklorik özellikleri nedeniyle bu esere "Çingene Kız" ismi verildi. Hakkında yer tanrısı Gaia ve ikiye ayrılmış saçları, burun yapısı ve gözleri nedeniyle Büyük İskender olduğu iddiaları olsa da, güçlü deseni ve 360 derecelik açıyla bakabilen gözleriyle dünyayı kendine hayran bırakan "Çingene Kız" sadece arkeolojinin değil Türkiye'nin de simgesi olmuş durumda.

SERAMİK

Toprak... Suyla buluşuyor, insan eline geçiyor, yoğruluyor, ateşte pişiyor. Tarih boyunca çanak-çömlek ihtiyacının büyük bölümünü karşılayan toprak, bu serüven boyunca ilerliyor ve bir sanat olarak karşımıza çıkıyor. Ortaya çıkan bu yoğurma-biçimlendirme macerası Anadolu'da Cilalı Taş Devri'nde başlamış. Anadolu'nun toprak sanatları konusunda bir merkez olması da bu kıvılcımın ilk defa burada ortaya çıkması konusunda bir etken olarak görülüyor.

Abbassiler, Fatimiler, Selçuklular ve Karahanlılar'da oldukça gelişmiş bir seramik sanatı olduğu biliniyor, Anadolu'daki seramik sanatının kökeni ise Büyük Selçuklular'a dayanmakta. Osmanlı döneminde ise kullanılan tekniklerin uygulanması ile seramik sanatı büyük bir zenginlik göstermiş. Özellikle Bursa Yeşil Camii (1419-22) ve külliyesinin çini süslemeleri Osmanlı'da çini sanatının ulaştığı seviyeyi gösteren önemli bir örnek olarak görülüyor. Ayrıca Bursa'daki Muradiye Camii (1425) ve Medresesi ile Edirne'deki Muradiye Camii (1436)'nde bulunan mozaik eserleri seramik sanatının Osmanlı'daki gelişimini gösteriyor.

Topkapı Sarayı'nın çinileri Osmanlı'daki çini sanatının tüm dönemlerinin bir temsilidir. İznik ve Kütahya dışında Çanakkale 18.yy'da önemli bir seramik merkezi oluyor. Hatta "Çanakkale" isminin çanak-çömlekten geldiği kanısı oldukça yaygın.

Günümüzde varlığını figüratif ve soyut olarak sürdüren seramik sanatı, bu alanda çalışma yapan kurumların ve insanların artmasıyla oluşan yeni biçimler yaratma düşüncesi ile farklı bir boyut kazanmıştır.

MİNYATÜR

Altın, gümüş ve yaldız teknikleriyle yapılan ışık, gölge ve hacim duygusu yansıtmayan küçük boyutlu resimlerdir. İsmi olan “minyatür” ise İslam sanatında “tasvir” olarak adlandırılıyor, Fransızca “miniature” kelimesinden geliyor.

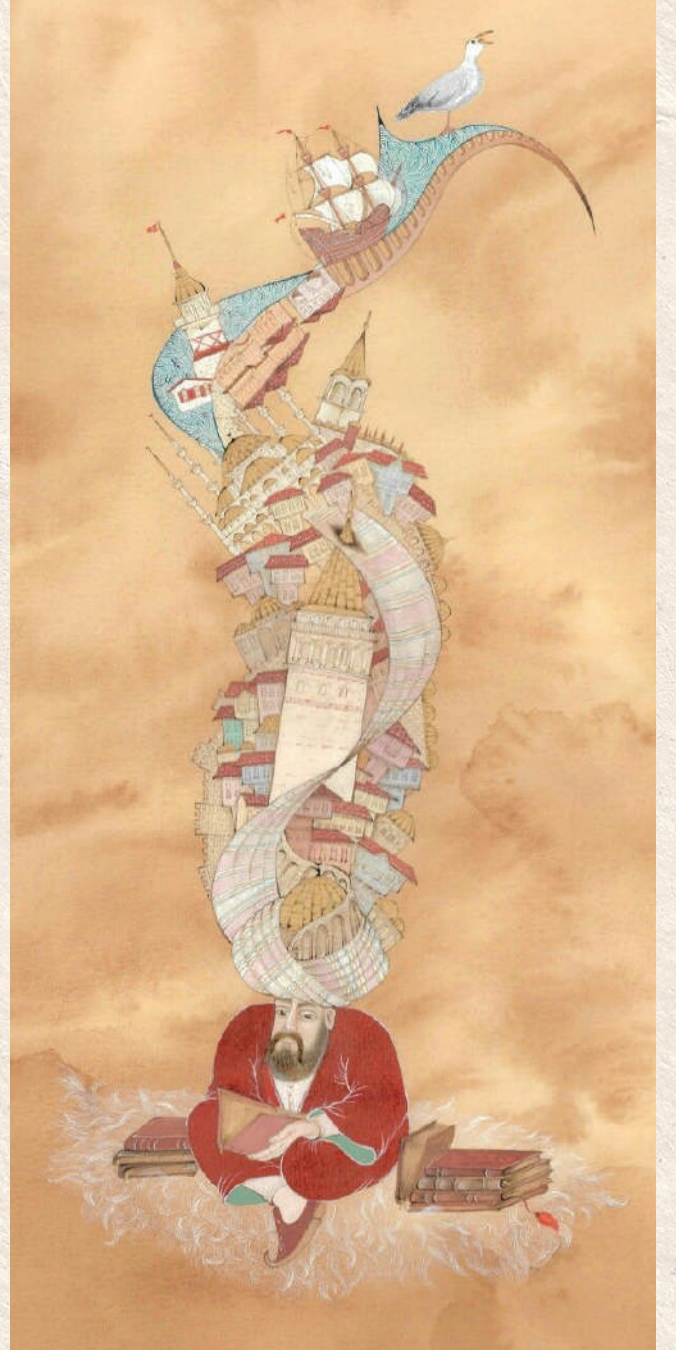
İlk örneklerine eski Mısırlılarda rastlanan minyatür sanatı, yapıldığı dönemde papirüs, parşömen ve fildişi gibi malzemeler üzerine çizilmiş, İslam minyatürlerinin mevcut en eski örnekleri ise 12-13. yy'a ait.

Selçuklu minyatürlerinin Anadolu'ya yayılmasıyla ilk Türk-İslam minyatür üslubu doğmuş. Tasvirlerde simgeler yoğun olarak işlenmiş; tavşan şansı, tilki zeka ve kurnazlığı, köpek cahilliği vs.

Osmanlı döneminde ise Selçuklu döneminin aksine minyatür sanatı daha geç devirlerde geliştiği görülüyor. Osmanlı'nın ikinci başşehri olan Edirne'de hazırlanan Külliyyat-ı Kâtibi, Ahmedî'nin İskendername'si Osmanlı minyatür üslubunu temsil ediyor. II. Bayezid dönemi de minyatür sanatının Osmanlı'daki gelişimi adına büyük önem arz ediyor. Eserlerde işlenen konular ise mozaik eserlerinin aksine tabiattan ziyade padişahlar ve paşaların katıldıkları savaşlar, elçi kabulleri, padişahların avlanmaları, ok atmaları, cirat atmaları olduğu görülüyor. İncelenen eserlerde devletin dinamik gücü ve yüksek ölçüde bir sistemin varlığı akla geliyor. Osmanlı tasvir üslubunun en önemli örneklerinden biri Levni'nin yaptığı Kebir Musavver Silsilename'deki padişah portreleridir. Bu ü-

luba Levni'den sonra yeni ifade biçimleri getiren bir başka sanatkâr ise Abdullah Buhari'dir.

Sulu boya ile bazı tek figür resimlerinin yağlı boya teknikleri ile yapılması Osmanlı minyatürünün sona ermesine neden olmuştur.

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM ZULÜM VE UMUT

Ümmet-i Muhammed yaşatmak için öldürmesi gerekmeyen kültürün ümmetidir¹. Güçlünün zayıfı, zenginin fakiri yok etme ideolojisi İslam'da tam tersi bir gerçeklik ile kendini gösterir; güçlü güçsüze sahip çıkar, zengin fakire yardım eder.

Modern Dünya, güçsüzü yok ederek fakiri daha da fakirleştirip sömürerek hâkimiyet sağlama stratejisi ile yönetilmektedir. Bundan sebeptir ki asırlardır güçsüzler ve fakirler zulüm altındadır. Zulüm gören mazlumlar ise Müslüman kardeşlerimizin ta kendisi...

...Nuh (aleyhisselam)'ın asırlarca süren daveti neticesinde ailesinden eşi ve oğlunun onun davetine icabet etmediği, üzerine bir de zayıf ve fakirlerin ona imanı sebebiyle, evladı ve eşinin toplum içerisinde Nuh aleyhisselam'dan hicap duydukları anlatılmaktadır. Nuh aleyhisselam büyük afet yaklaştığında oğlu için "Ey Rabbim! Benim oğlum da elbette benim ailemdendir. Elbette ki senin (ailemi kurtarma) vaadin haktır ve sen hâkimlerin hâkimisin."² diye dua ettiğinde Allah Teâlâ ona: "Ey Nuh! O (oğlun, inanmayıp asi olduğundan) senin ailenden değildir. Doğrusu o(nun yaptığı), iyi bir iş değildir. O halde, bilgin olmayan şeyi benden isteme! Doğrusu ben, sana cahillerden olmamanı öğütlerim."³ buyuruyor.

Bu ayetler bize anlatıyor ki; akrabalık, kardeşlik imanla ilişkili bir değer, kan ile değil kalp ile bağlılığı kişilerin birbirine. Bundan sebeptir ki kardeşlerimize bir zarar gelse uyuyamaz elimizden ne gelir diye düşünür dualar ederiz. Sokaklarda meydanlarda eylemler yaparız. Gücümüz var ise hakkı adaleti ve güzelliği tahsis etmek ve zulme son vermek için o yerlerde ve gücümüzün yettiği her yerde savaşıyoruz. Dünyanın dört bir yanında Müslüman kardeşlerimiz haksızca eziyet görüyor ve öldürülüyor. Elimizden ne gelir? Düşünüp duruyoruz.

Güzel olan şey, güzel olanı bulur bu sebeple güzeli aramak değil, güzelin kendisi olmak gerekir. Ya da güzeli kendi içinde aramalı insan ki güzellikler ile çevrilsin etrafı. İyi olan şey, iyi olanı bulur. Bu sebeptir ki iyi olanı aramak yerine iyiliği kendinde aramalıdır insan. Yani iyi ve doğru olmaya çalışmalıdır. İşte o zaman iyi ve güzel olan

ile karşılaşma ihtimali artacaktır. Zira kader kombinasyonlarında iyilik ve güzellik yolları, diğer iyilik ve güzellik yolları ile daha çok kesişmektedir. İyiyi ve doğruyu o halde insanlarda değil benliğimizde ve yolumuzda arayalım. İtikadımızı, amelimizi, yolumuzu sağlam tutalım. Bizler Allah'ın bize nasip ettiği her şeye razıyız, bizler umut doluyuz, imtihanımızla barışığız.

Hak yolda yürürken aynı yolun yolcularıyla güzellikler yayalım etrafımıza, dünyaya. Zalimlerin korkulu rüyası biz olalım. Şeytanlaşmış insanların zulümlerini bizim neslimiz durdursun. Adaleti tahsis edelim yeniden. Bizlerin çocukları adaleti tahsis etsin. Tüm bunların yolu benliğimizde doğruyu aramakta, doğru olanın Allah'ın emir ve yasakları ile yaşamak olduğunu bilerek ona teslim olmakta, rızayı yalnız ondan ummakta. Tüm ihtiyacımız samimi olmakta, çevremizde değil benliğimizde samimiyet aramakta, niyet edip yola çıkmakta, niyet edip elimizdeki son fidanı dikmekte.⁴

Akrabalık bağları ile kardeşlik hissiyatı dediğimiz olgu esasen İslam ve iman ile tanımlanmaktadır. Müslüman'ın Müslüman'a kardeş olduğunu, imansız olup kan bağı olan evladın ise evlattan sayılmadığını Nuh aleyhisselam'a hitaben geçen ayetler ile tefekkür ettiğimden neden Suriye neden Doğu Türkistan neden Afrika ya da Mısır diye uykusuz kaldığımızı ya da içimizin en derinlerinin neden sızladığını daha iyi idrak ediyorum. Kardeşin kardeşe sahip çıkma ve onun izzetini, yaşamını koruma hissiyatını yaşıyoruz. Elimizden bir şey gelmezler dışında elimizden gelecek çok şey olduğuna eminim. Çalışacağız, elimizdeki fidanlarımızı dikeceğiz. Ümmet-i Muhammed için durmadan, kıyamet bile kopsa çalışmak. Bulduğumuz sahada yapabileceğimizin en iyisi her ne ise var gücümüz ile onu yapacağız fakat yalnızca Allah rızası için. Her saniyede dünyada ezanlar okunsun diye her nerede olursak olalım her saniyemizin hakkını çalışarak vereceğiz. Umutsuzluğa düşmeden en doğru işin bireyler yetiştirmek ve kendimizi yetiştirmek olduğunu bilerek çalışacağız.

Hasan El Benna rahmetullahi aleyh'in dediği gibi umutsuzluk ve ümitsizlik bizlerin ahlaki olamayacak. Zira muzaffer olacak olan hak yolun yolcuları olacak. Biz Allah'la beraber oldukça, Efendimiz Muhammed aleyhisselam'ın izinde oldukça mağlup olan bizler olmayacağız.

Huzyefe radiyallahu anh'dan nakledilir Efendimiz Muhammed aleyhisselam;

“Nübüvvet içinizde, Allah'ın dilediği kadar devam eder; sonra dilediği zaman onu ortadan kaldırır. Sonra, nübüvvet sisteminde bir hilafet olacaktır. Bu da Allah'ın dilediği kadar devam eder; ardından Allah onu da -dilediği zaman- ortadan kaldırır. Sonra ısırcı bir saltanat olur. O da Allah'ın dilediği kadar devam eder, sonra Allah dilediğinde onu ortadan kaldırır. Daha sonra ceberut bir saltanat/bir krallık/zalim yönetimler başa gelir; o da Allah'ın dilediği kadar devam eder, ardından Allah dilediği zaman onu ortadan kaldırır. Sonra, nübüvvet sisteminde bir hilafet olur.” buyurdu ve sonra sustu.⁵

Bizler bu dünyanın zalim krallık yönetimiyle imtihan olunanlarıyız. Nübüvvet sisteminde hilafet döneminin neferleri neden bizlerin yetiştirdiği çocuklar olmasın? (Mottomuz: Kalbimizdeki güzellikler ile etrafımıza fidanlar saçalım.)

¹ Hadislerle Diriliş Dersi- Nureddin Yıldız.

² Hud Suresi/ 45.Ayet

³ Hud Suresi/ 46.Ayet

⁴ Enes İbni Mâlik radiyallahu anh'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Herhangi birinizin elinde bir hurma fidanı varken, kıyâmet kopacak olsa, derhal onu diksin!" (Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, IV, 63 (Bezzâr'dan naklen). Ayrıca daha uzun bir metin için bk. Ahmed b. Hanbel, Müsned, III, 191. Heysemî, Bezzar'dan naklettiği hadis için ravileri oldukça güvenilir dedikten sonra, kıyametin kopmasından maksadın, kıyamet alâmetlerinin belirmesi olabileceğine dikkat çekmektedir.)

⁵ (bk. Ahmed b. Hanbel, 4/273)

BİR DEDE EFENDİ GEÇMİŞ İSTANBUL'DAN...

Zülfündedir benim baht-ı siyahım
Sende kaldı gece gündüz nigahım
İncitirmiş seni meyer ki ahım
Seni sevdim odur benim günahım

Aşkını saklarım gönlümde nihan
Gizlice gizlice ağlarım heman
El gibi cefadan söylemem figan
Seni sevdim odur benim günahım

Müptelayım senin ahu gözüne
Bakıp bakıp ah ederim yüzüne
Anladım uymuşsun eller sözüne
Seni sevdim odur benim günahım

Beste: Hammamizâde İsmail Dede Efendi
Güfte: Keçecizâde İzzet Molla
Makam: Buselik
Usul: Aksak Semai (Ağır)
Form: Şarkı

Dede Efendi diye anılan zât rivayete göre 1777 yılı Kurban Bayramında doğmuş. İsmail adını bu sebeple vermişler. Babası hamam sahibi olduğundan “hamamcının oğlu” anlamına gelen “Hammamizade” diye de anılmış. Lakin Hammamizade İsmail Dede Efendi imzasını hep “Derviş İsmail” diye atmış. Sesinin güzelliği ve müsikiye olan isti’dadı sebebiyle Ali Paşa Cami bitişiğindeki ilkokulunda “ilâhicibaşı” olmuş. O vakitler çalgıcı esnafı geçimini zor karşıladığından olsa gerek, ailesi okumasını istemiş. Lakin bizim Hammamizade İsmail inadına kunduracı çırağından kaçıp Yenikapı Mevlevihanesi’nde Şeyh Ali Nutkî Dede’nin çırağına gitmiş.

Sesinin güzelliğinin tasavvuru bile imkansız seviyede rüchâniyete sahip olduğu halde Yenikapı Mevlevihanesi’nde bir kenara ilişip, hudutsuz ye’s ve melâlinden bir ân olsun kurtulabilmek için iltica ettiği Mevlevi mukabelesini gözyaşları içinde dinledikten sonra sessiz sedasız Mevlevi çilesine girmeyi tercih etmiş.

Şeyhin kardeşi olan müzik kuramcısı Abdülbâki Nâsır Dede'den ney üflemeği öğrenmiş. Şeyhi onun müzik kabiliyetini fark ederek, "Öyle görüyorum ki istikbâlin en büyük üstadı olacaksın." demiştir. 1798'de Muhasebe Kalemi'ndeki vazifesinden ayrılarak tekkede çileye girmeye karar vermiş. Mevlevi olmak isteyenlerin, tekkeye geldikten sonra birtakım gerekli törenlerden geçmesi ve birer kazıye niteliğindeki kurallara uyması geleneği vardır. Bir kimsenin Mevlevi adını alabilmesi için 1001 günlük çileyi doldurması gerekmiştir. Çile, Mevlevi geleneğine göre bir hücreye kapanarak yapılan aslında bir içe kapanış, öz eğitim, kendini yetiştirme yoludur. Törenle girilen çileye 1001 gün sonunda yine törenle çıkılmış. Yenikapı Mevlevihanesi'nde çilenişin olan bu genç mürid, henüz çilesinin ikinci senesinde güftesi Keçecizade İzzet Molla'ya ait olan Bûselik makamında bestelediği şarkıyı okumuş. Bu Bûselik şarkının şöhreti bütün İstanbul'da yayılıp mûsikişinas kişiliği ve Mevlevi muhibbi olan III. Selim'in kulağına kadar gitmiş. Padişah bu sesin sahibini görmek istemiş ve Musahib Vardakosta Ahmet Ağa'yı çağırarak Yenikapı Mevlevihanesi postnişini (dergâhın şeyhi) Ali Nutkî Dede'ye göndermiş. Ali Nutkî Dede III. Selim'in elçisi Ahmet Ağa'yı geri çeviremez ve Derviş İsmail'in henüz çile müddeti dolmadığı için "akşam ezanından evvel Mevlevihane'de olması" kaydıyla saraya gidip şarkısını padişaha okumasına izin vermiş. Padişah Derviş İsmail'in şarkısını çok beğenmiş ve bir kese altınla ödüllendirmiş. Vakti dolmadan arabayla Mevlevihâne'ye yollatmış. Az vakit kalmasına rağmen Dede Efendi, validesini görmek için arabacıdan birkaç dakika eve uğramasını rica etmiş. Annesi kapıyı açıp, "Hoşgeldin oğul" der demez İsmail hırkasının içinde tuttuğu altın kesesini annesine doğru atıp, "Hani sen çalgıcı olursan açıklıktan ölürsün demiştin ya, bunu sana onun için getirdim, hadi selametle kal." demiş atlayıp arabaya tekkeye dönmüş. Akşam ezanı okunacak sıra varmış tekkeye. Dervişlerin çiledeyken dışarda gecelemeği yasaktır. Dede'nin yaptığı da tehlikelidir, çünkü akşam ezanını geçirirse gelenek gereği seyyâh ilan edilir. (Başka bir deyişle kapı dışarı edilir.)

Sesinin güzelliği ve bestekârlık kabiliyeti sayesinde padişahın takdirini kazanan İsmail, Mevlevi çilesini padişahın arzusuyla yarım bıraktığı halde "Dede" ünvanı ile anılır olmuş. Saray fasıllarında yer almış, sarayın müezzinbaşı olmuş, Musâhib-i Şehriyâri payesine alınmış. III. Selim ve II. Mahmut dönemlerinde çağın en büyük bestecisi olmuş. Abdülmecid tahta geçtikten sonra Mustafa

Reşit Paşa'nın 16 yaşındaki padişaha imzalattığı Tanzimat fermanıyla saray; kadim mûsikisini Batı müziğine tercih eder olmuş. Dede, padişahın Batı taklitçiliğine uygun Kâr-ı Nev, Yine bir gülnihâl gibi câzip, medyatik parçalar da bestelemiş. Ama oyununu kendisi de beğenmemiş olacak ki "Artık bu oyunun tadı kalmadı" diyerek hacca gitmeye karar vermiş. 68 yaşında âni verdiği bu seyahat bahanesiyle III. Selim'den itibaren geleneğin bozulması ve şekli Batılılaşmanın şiddetlendiği Osmanlı Sarayı'ndan kaçıp kurtulmakmış amacı. Lakin saraydan kaçayım derken, Mekke'de koleraya yakalanmış ve Kurban Bayramı'nın son günü Mina'da özlediği âleme doğmak üzere son nefesini vermiş. Merhumun hayat hikâyesi böyle biterken geride bıraktıklarıysa 300 civarında eser, pek çok ünlü talebe ve Mina'da küçük bir mezar olmuş...

300 eserden, o ölümsüz şöhretten okul kitaplarına gire gire bir "Gülnihâl" girebilmiş. Yani bugünkü nesiller, Mozart'ın şaşkınlıkla dinlediği bu büyük Türk bestekârını sadece; II. Mahmut'un saraya davet ettiği Mızıkâ-i Hümayun hocası İtalyan müzikçilerden duyup öğrendiği Batı Müziği tarzında, Rast makamından çok Sol Major-Mi Minör zevkinde ve vals temposunda bestelediği Gülnihâl ile anıyoruz. Kötü değil tabii ama bugünkü gibi kimliksiz, Batı özentisi bir çağdaşlık anlayışının müziği. Belki de Dede gibi Mevlevi âyininden ilahilere, kâr, semai, şarkı, köçekçelere kadar her türden ölümsüz eser vermiş ve beş yeni makam terkip etmiş dev bir bestekârın, tadı kalmayan çağdaşlık oyunuyla alay etmek için karalayiverdiği bir parça.

Yüzyıllarda bir gelip geçen bir kuyruklu yıldız misâli, sanat ufkumuzda bir anda belirip kayboluveren bu büyük Türk sanatkârlarından bugünkü nesillerin haberdar dâhi olmayışına üzüntü duyarken, yüzyıllar öncesinden yüzyıllar sonrasına seslenen, çağlar ve uluslarüstü bu seslerin unutulmayacağına inancımız bizleri rahatlatıyor. Değişen modern, popüler kültür karşısında eskise de bizlere bir telin ihtizazında vahdeti hissettiren nağmelerin, geçmişimizin derinliklerine götüren kadim mûsikimizin geleceğe iltica edeceğine umut ediyor Yahya Kemal'in şu sözleriyle veda ediyoruz:

Çok insan anlayamaz eski mûsikimizden
Ve ondan anlamayan bir şey anlamaz bizden

NELER YAPTIK?

Bursa gezisi

Sabah namazı buluşmaları

Nasıl, neden ve ne için yazıyorsunuz

Peygamberler mirası programı

Onu Anlamak programı

**Yakın geleceğe dair sorular
ve teklifler**

Mütefekkir ziyareti

Tanışma çayı

Onu Anlamak programı

Najla Tammy Kepler ile kahvaltı

Onu Anlamak programı

Najla Tammy Kepler ile kahvaltı

Tanışma çayı

MİLYONLARCA KİŞİ YANILMIŞ OLAMAZ!

2017'de
15 milyon kitabı
3 milyon okuyucu
ile buluşturduk

kitapla buluşmanın en kolay yolu

kitapyurdu.com

[f](#) [t](#) [i](#) /kitapyurducom

19 YIL

